

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 3 2001 Årg. 65

INNEHÅLL

Redaktionellt. Egil Edvardsen	105
Kyrka och stat under kyrkans historia. Mark Grubbs	108
Grunda ”fria” församlingar. Stefan Hedkvist	119
Rätt kyrkogemenskap – biblisk lära eller mänsklig frihet? Egil Edvardsen	135
<i>Litteratur:</i>	
Min kyrkohistoria av Arne Lindgren. AS	145
<i>Utblick över samtiden:</i>	
”Mer hopp än fruktan”. AS	147
Konkordieformeln på danska. EE	148
Konkordieboken på lettiska. EE	149
Stanna kvar eller utträda? EE	150
Nej till den liberala teologin i Östeuropa. EE	151

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Alvar Svenson.

Redaktionskommitté: Alvar Svenson, Carl Peterson och Egil Edvardsen.

Tidskriften utkommer under 2001 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2001 är 125 svenska kronor (stud 75 kr).

Norska prenumeranter betalar norska kr 115 (stud 70 n kr).

Finska prenumeranter betalar finska mark 90 (stud 60 mark).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Leonia Finland 800054-1094992

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N Stationsgatan 29, S-287 72 Traryd.

E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Redaktionens adress:

Alvar Svenson, Klasgatan 10, S-340 14 Lagan.

E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidsskrift för biblisk tro och forskning

3/2001

Redaktionellt

Paulus skriver i Romarbrevet 1:16: ”Jag skäms inte för evangelium. Det är en Guds kraft som frälsar var och en som tror, först juden och sedan greken.”

”Jag skäms inte för evangelium ...” Om det överhuvudtaget någon gång funnits någon människa som verkligen kunde säga så, måste det vara han som skrev dessa berömda ord, aposteln Paulus själv. Helt säkert fanns det en period i Paulus’ liv då han inte bara skämdes över evangelium, utan förde en aktiv och inbiten kamp mot det. Han var en av evangeliets allra mest aktiva förföljare. Med stor nitiskhet förföljde han alla dem som trodde på evangeliet om Jesus. Han skämdes inte över att hjälpa till vid steningen av Stefanus, den förste kristne martyren. Obarmhärtigt förföljde han sedan Herrens egna lärjungar.

Paulus’ omvändelse måste ha varit en enorm förändring i hans liv. Från att ha varit en inbiten förföljare av evangeliet blev han en ivrig evangeliets förkunnare och försvarare. Från och med den dagen Jesus mötte honom på vägen till Damaskus, kunde han med allra största frimodighet säga: ”Jag skäms inte för evangelium!” Han var stolt över evangelium. Han vigde hela sitt liv till evangeliets förkunnelse. Han diskuterade med lärda rabbiner och hedniska filosofer. Sådana, som betraktades som de visaste av alla människor, log mot honom och gjorde narr av honom för att han försvarade och trodde på något så dåraktigt som evangelium om Jesus Kristus, den korsfäste och uppståndne.

Då han var i Aten, själva huvudsätet för dåtidens intelligens och kultur, förkunnade han evangelium för de lärda grekerna. De kallade honom för pratmakare och gjorde narr av honom (Apg 17:18, 32). Då han var i Caesarea vittnade han om evangeliet för kung Agrippa och landshövdingen Festus, och det slutade med att Festus ropade till honom: ”Du är från vettet, Paulus. Din stora lärdom gör dig galen!” (Apg 26:24).

Men låt kungar och landshövdingar opponera! Låt de lärda männen säga emot! Låt dem bara göra narr, le och skaka på huvudet! Ja, låt dem bara förfölja och hata! Från den dagen då Paulus blev omvänd, skämde han inte för evangelium. Ja, och inte bara det – han *levde* för evangelium, han *arbetade* för evangelium, han *led* för evangelium, han *dog* för evangelium!

Och så har det varit allt intill idag. Det är evangelium som ger de kristna kraft och mod till att kämpa och arbeta för Herren. Hade det inte varit för evangelium, hade det inte funnits något andligt liv, ingen tro, inga troende människor, ingen kristen kyrka. Allt hade varit dött. Vi hade famlat i mörker.

Den som tagit emot evangeliet i sitt hjärta, vet att han äger något värdefullt, ja, något så kostbart och värdefullt att all världens rikedom, visdom och kunskap jämfört med det blir endast som skräp. Evangelium är den kostligaste av alla pärlor, den mest dyrbara av alla skatter. För judar är evangelium anstötligt. För hedningar är det oförstånd. Men för var och en som tror är det högsta visdom och den käraste skatt.

Varför är då evangelium sådant? Vad är det med evangeliet som gör det till något så värdefullt och dyrbart att människor är villiga att bli hånade, bespottade och förföljda för dess skull? ”Jag skäms inte över evangelium”, säger Paulus. Varför skäms han inte? ”För det är en Guds kraft som frälser var och en som tror.” Evangelium är en kraft, en *dynamis* som det heter på grekiska. Det är som dynamit. Det är så kraftigt att det kan utmana världen, djävulen och helvetet.

Evangelium är inte bara tomma, döda ord. Det är levande och verksamt. Se bara på det motstånd som finns mot evangelium. Överallt där evangelium blir förkunnat möter det kraftigt motstånd. Ateism, likgiltighet, ovänlighet, hat, bibelkritik, yttre förföljelse o s v – allt detta kämpar mot evangeliet med all kraft, för att inte tala om den naturliga människans medfödda motstånd och fientlighet mot evangelium.

Hur kan det då komma sig att evangeliet trots allt har överlevt? Varför har inte alla Kristi fiender klarat av att få evangeliet ur vägen? Hur har det mäktat att ständigt väcka nya människor, som var andligt döda, till andligt liv? Ja, hur har evangeliet mäktat väcka *mig*, jag som var andligt död, full av synd och elände och fiende till Gud, totalt utan förmåga att frälsa mig själv? Därför att evangelium är en *Guds* kraft. Evangelium är en gudomlig kraft där Gud själv är aktiv. Det är inte *vi* som gör evangeliet verksamt, det gör bara Gud.

Vi behöver inte förkunna evangelium med fina ord och vältalighet för att det ska verka. Vi behöver inte vara stora talare. Mänsklig talekonst har

ingenting med evangeliets kraft att göra. Även om evangelium förkunnas på det enklaste språk och de enklaste ord, är dess kraft lika stor, ja, kanske större. Det är inte vår förmåga eller krafter som gör evangeliet verksamt, utan det är Guds kraft. Därför skriver Paulus till korinterna: ”När jag kom till er, bröder, var det inte med stor vältalighet eller visdom som jag predikade Guds hemlighet för er. Jag hade nämligen bestämt mig för, när jag var hos er, att inte veta av något annat än Jesus Kristus och honom som korsfäst. Svag, rädd och mycket orolig kom jag till er. Och mitt tal och min predikan bestod inte i ord som skulle övertyga genom mänsklig visdom utan genom en bevisning i Ande och kraft” (1 Kor 2:1-5).

”Jag skäms inte över evangelium,” skriver Paulus. Vi förstår varför han inte behövde skämmas över det. Vi förstår varför han med frimodighet kunde trotsa allt motstånd, förföljelse, hån och spott för evangeliets skull. Paulus hade inga höga tankar om sig själv. På ett ställe kallar han sig den störste av alla syndare. Men i evangelium fick han höra om den nåd som täcker även den största synd. Där fick han höra att om än synden är stor, är nåden ännu större. Där fick han höra om Jesus Kristus som med sitt liv och sin död hade betalat för alla hans synder. Därför skämdes han inte över evangelium.

Inte heller vi i Stiftelsen Biblicum vill skämmas över evangeliet. Det är vår käraste skatt och största egendom. Det är en Guds kraft till frälsning också för oss. Just därför att nådens evangelium är så kärt och dyrbart, vill vi slå vakt om det. När bibelkritik och mänsklig visdom angriper evangeliet och försöker urholka och förvränga det, vill vi försvara det. Till vårt försvar vill vi använda det starkaste vapen vi har – Guds eget Ord.

Vi önskar alla våra läsare Guds rika välsignelse. Må Gud ge oss alla nåd till att inte skämmas för evangelium, utan frimodigt förkunna det för alla som vill höra och troget försvara det mot alla förnekelse och angrepp.

Egil Edvardsen

VAR MED I ARBETET FÖR BIBELTROGEN UNDERVISNING!

Välkommen med din gåva till Stiftelsen Biblicum på postgiro
15 23 35-6 eller bankgiro 251-4701.

Bankgiro Norge: 7877 08 15400. Leonia Finland: 800054-1094992.

Kyrka och stat under kyrkans historia

Inledning

Den historiska tidsperiod vi ska behandla är omfattande och historien är komplicerad. Detta gör att vi bara kan koncentrera oss på de allra viktigaste trenderna när det gäller förhållandet mellan kyrka och stat.

Vi behöver hela tiden hålla några bibliska sanningar i minnet, särskilt följande: Gud har grundat både kyrkan och det världsliga regementet. Vardera har sitt eget av Gud givna syfte, intressesfär och medel för att uppnå det som Gud har ämnat dem för. Även om både kyrkan och staten har en del gemensamma angelägenheter, är de båda rikena olika.

Det sistnämnda är särskilt viktigt för oss när vi försöker bedöma kyrkans historia med avseende på förhållandet kyrka – stat. Skillnaden mellan dessa två rikena har ofta missförstått. Vi finner en lång rad exempel på hur kyrkan har förnekat sitt sanna uppdrag och blivit förvärldsligad, politiserad och hungrig efter världslig makt. Samtidigt ser vi lika många exempel på hur staten blandar sig i andliga ting och försöker använda sin makt för att genomföra sådant som hör till det andliga regementet. Som vi ska se blir både kyrkan och staten undantagslöst lidande när man inte bryr sig om de bibliska principer som nämnts ovan.

Den unga kyrkan

Det romerska riket var religiöst. Det hade en gudavärld som de byggde på genom att dyrka sina ledare och upphöja regionala gudomligheter till gudar. Romarna dyrkade dessa gudar inom ramen för enheten mellan religionen och staten med kejsaren som *pontifex maximus*, överstepräst. Enligt romerskt tänkesätt var det viktigt att medborgarna tjänade gudarna eftersom det tryggade egendomen och tillförsäkrade kejsarriket militär seger.

Även om kristendomen spreds mycket snabbt i det romerska riket såg romarna den till att börja med som en judisk sekt. Judarna tillbakavisade

*) Mark Grubbs är missionär i Evangeliska lutherska kyrkan i Tjeckien. Föredrag vid KELKs europeiska regionalmöte 25-29 april 2001 i Riga, Lettland.

polyteism och kejsardyrkan och sågs därför som misstänkta invånare i kejsardömet och lämpliga förföljelseobjekt. Men de kristna stötte på speciella problem. Deras krav på att endast dyrka den ende sanne Guden och deras iver att vittna om sin tro likställdes med en samhällsomstörtande attityd gentemot det polyteistiska kejsardömet.

Redan under Domitianus tid (81-96) förklarades kristendomen vara ett "brott mot staten" vilket var ett slags landsförräderi. Från Neros tid blev det belagt med dödsstraff att praktisera den kristna tron. Ända till Konstantins regering kännetecknades denna period av förföljelse. De värsta förföljelserna skedde under Diocletianus (303-311). Han lät förstöra alla kyrkor, bränna alla bibliska skrifter och avlägsna alla kristna från offentlig tjänst. Diocletianus påbjöd dödsstraff för de kristna som vägrade offra rökelse åt gudarna.

Gud inte bara bevarade kyrkan trots statens samlade ansträngningar att omindetgöra den, han lät den också växa mycket. Vid den tidpunkt då Konstantin besteg tronen var kristendomen så utbredd att det var svårt att undertrycka den och omöjligt att bortse från den.

Konstantin och kejsardömet "kristnande"

Även om många ifrågasätter motivet till att Konstantin kom till kristenhetens hjälp och några ifrågasätter uppriktigheten i hans tro, så råder det ingen tvekan om betydelsen av det påbud han publicerade år 313. Milanoediktet gjorde kristendomen laglig.

Dessutom bar Konstantin ansvaret för två andra beslut som skulle få vittgående konsekvenser. Det första berörde en lärokris inom kyrkan. Under hans regeringstid gjorde arianismen stora framsteg och det blev en ökande splittring i många delar av riket mellan arianerna och de ortodoxa. Konstantin, vilkens närmaste rådgivare var ortodoxa, insåg behovet av att lösa problemet. Han sammankallade det första ekumeniska kyrkomötet i Nicea (325). Mötet antog den bibliska ståndpunkten, men det är typiskt att Konstantin senare använde sig av statsmakten för att undertrycka arianismen. Han landsförvisade Arius, förbjöd utgivandet av arianska böcker och bannlyste dem som inte underkastade sig konciliets beslut. Detta missbruk av statsmakten skapade ett prejudikat. I framtiden svingade staten ofta svärdet i sin ansträngning att främja kyrkans sak. Tydligen såg Konstantin och de som med honom firade den ortodoxa segern i Nicea ingen fara i detta. Det verkade faktiskt vara mycket fromt. Före Konstantin stödde hedniska kejsare hednisk gudsdyrkan. Hur mycket bättre var det inte nu, då kristna kejsare främjade tillbedjan av den ende sanne Guden.

Konstantins andra beslut var att hjälpa kyrkan genom att tillförsäkra den vissa privilegier. Han bekostade uppförandet av otaliga kyrkor och försåg dem med inkomster genom donationer från sina egna rikedomar. Han befriade prästerskapet från olika civila plikter (exempelvis militärtjänst) och de flesta skatter. Han blev så den förste av en lång rad härskare som gjorde det möjligt för kyrkan att bli rik. Under Teodosius I, som gjorde kristendomen till den enda tillåtna religionen i kejsardömet år 380, var kyrkan redan mycket rik och ägde stora landegendomar och annan egendom. Så började utvecklingen mot kyrkans sekularisering. Kyrkan började bli en stor affärsrörelse och många kyrkoledare vände sin uppmärksamhet mer och mer mot att öka kyrkoinstitutionens världsliga makt och rikedomar.

De mörka århundradena

Romarikets sista år blev oroliga. Fientliga invasioner försvagade regeringsmakten och förminskade kejsardömet. Gamla statliga institutioner fungerade inte längre. När rikets styrelse förlorade kontrollen blev det ett maktvacuum. Detta vacuum fyllde kyrkan. Det intressanta är att regeringen själv väntade sig att kyrkan skulle stå för någon sorts stabilitet. Kejsar Justinianus (som regerade i öster dit Konstantin hade flyttat sin huvudstad) förordnade till exempel år 554 att ”lämpliga personer som kunde sköta det lokala styret skulle utväljas till provinsombud av biskopar och ledare i varje provins” (Durant IV, s 519).

T o m i avsaknad av en stabil regering blomstrade kyrkan. Det var bara den som kunde tillhandahålla utbildning, och den grundade sjukhus och vålgörenhetsinrättningar. Och den nådde ut med evangeliet även till inkräktarna som strömmade in i riket. Men allteftersom kyrkans makt och inflytande växte så ökade också makten och inflytandet från den kyrkliga hierarkin, i synnerhet från påven i Rom. Påven Gelasius I menade t ex att eftersom Gud har inrättat både staten och kyrkan så måste kyrkan vara överordnad i alla tvistefrågor. Under Gregorius I (590-604) krävde biskoparna i Rom att de skulle sköta rättsskipningen, om än inte i det östra riket, så i alla fall i det västra.

Det heliga romerska riket

År 800 markerar början av det heliga romerska riket. Under åren som förde fram till dess grundläggning började nationella härskare framträda i det område som hade utgjort det gamla romerska kejsardömet. Den kanske starkaste dynastin var den karolingiska som styrde över franska och tyska områden. Den förste kejsaren Karl den store kom från denna dynasti. Han

kröntes till helig romersk kejsare av påven Leo III. Karl den store insåg att han genom att få påven att kröna honom skaffade legitimitet åt sitt krav på att vara den högste härskaren. Leo insåg att han genom att kröna kejsaren visade sin rätt att erkänna världsliga regenter. Det nya kejsardömet sågs som en fortsättning på det gamla romerska, men det skulle vara "heligt". Detta stärkte den falska uppfattningen att Gud själv ville att kyrkan och staten skulle ha samma syfte, målsättning och medel.

Karl den store väntade inte med att bruka sin världsliga makt för att främja kyrkan. Allteftersom hans militära styrkor vidgade hans rikets gränser uppmanade han kyrkan att "kristna" befolkningen. Han täckte de erövrade landområdena med kyrkor och av kyrkan drivna skolor. I Sachsen krävde han att folket skulle döpas och erkänna biskopen i Rom. Liksom andra hade gjort både före och efter honom försåg han kyrkan med både pengar och landområden. Kyrkans rikedomar översteg vida t o m kejsarens.

Under de tvåhundra-femtio år som följde på Karl den stores regering kan man se en tillbakagång för statens makt. Dessa år förde också med sig en försvagning av påvens makt. Å andra sidan hände några viktiga saker inom kyrkan och staten:

För det första fortsatte kyrkan att öka sin världsliga makt och egendom. Det fanns många skäl till det. Ett var att de trogna måste ge 10 % av sina inkomster till kyrkan. För det andra skedde en enorm ökning av antalet kloster och konvent som alla måste lägga av sina vinster för att berika kyrkan. Många av dem var mycket vinstrika. För det tredje blev kyrkan ekonomiskt framgångsrik med så många egendomar och stor förmögenhet. Med denna förmögenhet köpte den mer och mer land. Den kom att förvänta sig av sina biskopar, som från början sysslade med andliga ting, att de skulle vara goda affärsmän som visade sitt värde genom att tjäna ännu mer pengar. Biskoparna blev jordägare och investerare som ofta visade föga hänsyn till människors andliga behov.

Hildebrand

Hildebrand (påven Gregorius VII 1073-85) påbörjade sin regering vid en mycket kritisk tidpunkt. Både kejsarna och påvedömet hade blivit ineffektiva. Kyrkan hade blivit mer och mer sekulariserad. Prästerna som officiellt avkrävdes celibat hade reagerat med att ta sig "hemliga hustrur" eller t o m leva lättsinnigt. Klostren var framgångsrika affärsföretag och ofta mer än så, och det fanns ett ökande antal tiggarmunkar som njöt av att vara lata och vägrade arbeta för sitt dagliga bröd.

Gregorius hade bestämda planer. Han påbörjade ett reformprogram,

övervakade att regeln om celibat bland prästerna efterlevdes (och skärpte därmed kontrollen över hela kyrkan) och reglerade stiftens och klostrens finanser (och krävde också ökade bidrag till Rom). För att stärka kyrkans auktoritet – och sin påveauktoritet – avskaffade han bruket av lekman-
naämbeten. (I det feudala systemet på den tiden lydde varje makthavare både i kyrkan och staten under en högre makthavare – andlig eller världslig – som lät honom regera. Biskopar kunde vara underställda furstar, furstar kunde vara underställda abbotar etc). Under åren före Gregorius kunde världsliga furstar installera präster, abbotar och biskopar, d v s offentligt ge dem tecken på deras ämbete. Bruket av världsliga utnämningar (investitur) till kyrkliga ämbeten gjorde kyrkan underordnad staten. Gregorius förkastade detta och klargjorde så att staten inte skulle ha någon makt i kyrkliga angelägenheter.

Gregorius är dock inte berömd för sina reformer. Hans stora ryktbarhet ligger i segern över hans härskare Henrik IV. Henrik och Gregorius rök ihop när det gällde ämbetsställningar. Henrik installerade biskopar utan Gregorius godkännande. Och Gregorius använde sin makt till att få Henrik och staten att underkasta sig. Påven återopade ”den trefaldiga domen”: Henrik bannlystes, vilket dömdes honom till helvetet; hans krav på världslig investiturrätt förbannades – alla som höll med honom fördömdes; och i kraft av påveämbetets auktoritet behövde kejsardömet undersåtar inte längre lyda sina härskare.

Henrik hade inte förmåga att stå emot påvens makt. I tre dagar stod han barfota och klädd i trasor, innan Gregorius ens lät honom komma in i palatset i Canossa. När slutligen Henrik tilläts komma inför påven kysste han påvens fötter och tiggde om nåd. Denna händelse utgör höjdpunkten när det gäller kyrkans makt över staten.

Under de århundraden som följde på Gregorius förnedrande behandling av Henrik lyckades även andra påvar tvinga på världsliga härskare sina anspråk på kyrkans överhöghet. (Dessa anspråk grundades officiellt på de pseudo-isidoriska dekreten, förfälskade dokument som innehöll Konstantins donation, vilken ansågs bevisa att världsliga maktavare erkände påvens överhöghet över alla jordiska regeringar.) Alexander III (1159-81) använde t ex makten att bannlysa och bruka ”interdikt” (påvliga förbud) för att förödmjuka både Barbarossa och Henrik II av England. Innocentius III (1198-1216) sade: ”Herren gav Petrus makten att regera inte bara över kyrkan utan över hela världen” (Durant IV, s 762). Denna ”teori om de två svärderna” systematiserades också officiellt i arbeten av den tidens romerska teologer, av vilka den främste var Thomas av Aquino (1224-74).

Bonifacius VIII och ”Unam Sanctam”

I skrift är den påvliga bullan ”Unam Sanctam” (1303) det starkaste av alla anspråk på kyrkans auktoritet över världsliga makthavare. Schaff kommenterar:

Den bildar en epok i de påvliga deklARATIONERNAS historia, inte för att den innehöll något nytt utan för att den med oförändrad skärpa framställde påvedömetts hårdaste anspråk på världslig och andlig makt. Den börjar med påståendet att det endast finns en sann kyrka utanför vilken det inte finns någon frälsning. Påven är Kristi ställföreträdare, och alla som vägrar att underordna sig Petrus hör inte till Kristi hjord. Både det andliga och det världsliga svärdet är underordnade kyrkan. Det världsliga svärdet svingas *för* kyrkan, det andliga *av* den. Det världsliga ståndet ska dömas av det andliga, men inte det andliga av någon mänsklig domstol. Detta dokument slutar med den skrämmande deklARATIONEN att villkoret för frälsning för alla människor är lydnad mot påven i Rom. (Schaff, VI, s 20)

Oturligt nog för Bonifacius utropades denna bannbulla vid en tidpunkt då Filip den fagre av Frankrike hade större militär makt än någon annan. Efter Bonifacius död vände den franske kungen på situationen. För att visa att det var han som bestämde flyttade han påvens hov till Avignon i Frankrike. Där var påvedömet från 1305 till 1378 under full kontroll av den franske kungen.

När påvedömet efter en lång period av påvar, motpåvar och allmän förvirring återvände till Rom återgick påvarna till verksamheten som vanligt. Inom kort utövade de inte bara världslig makt utan de utökade också den makten. Det är betecknande att det var påven (Alexander VI) som delade den Nya världen mellan Spanien och Portugal år 1493.

Denna period uppvisade också ett stort andligt förfall vid påvens hov. Det var världens rikaste hov. Inte bara påvarna utan också höga dignitärer i kyrkan levde i den största världsliga lyx. Många kyrkliga ämbetsmän levde öppet i omoral och dryckenskap. Staden Rom hade intagits av någon slags ständig karnevalsstämning. Lusten till rikedom och lyx var obeskrivlig. Så det kom inte som någon överraskning när Leo X (1513-21) – ”Luthers påve” – kom med en finansplan för att restaurera S:t Peterskyrkan, till stor del med pengar som kom in genom handeln med avlatsbrev i Tyskland.

Luther och reformationstiden

Under de 1200 åren närmast före Luther ser vi en närmast konstant sammanblandning av kyrka och stat och väldigt liten betoning på vad Bibeln lär om dessa två inrättningar och deras förhållande till varandra. När därför

Luther efterlyste ett återvändande till Skriften för en rätt förståelse av förhållandet mellan dessa Guds båda inrättningar var det en frisk fläkt. En lutherskrift av avgörande betydelse när det gällde frågan om kyrka och stat var hans öppna brev ”Till den kristna adeln av tysk nation” 1520.

Detta öppna brev var riktat till kejsaren och hela den tyska adeln. Luther presenterar där den bibliska läran om kyrka och stat, skisserar problemen som uppkom när kyrkan lade sig i hur staten skulle styras och kommer med konkreta förslag om hur kyrkan skall reformeras. Han gör en lista med 26 förslag på reformering av kyrkan, bl a begränsning av kyrkans makt till att gälla andliga frågor, avskaffande av påvens överhöghet över landområden (påvens rent världsliga regering över ”Kyrkans stater”) och slut på kyrkans bruk av världslig makt för att genomdriva lärofrågor. (Luther tar slutligen upp hur den kyrkliga hierarkin använde statsmakten för att undanröja kättere. Han berättar t ex om hur Jan Hus brändes för kätteri trots att kejsaren hade garanterat honom säkerhet till och från konciliet i Konstanz.) Luthers förslag efterlyser också ett allmänt kyrkomöte för att ta upp ämnen som handel med kyrkliga ämbeten (simoni), korrupktion i ordensväsendet etc.

Det öppna brevet är ett mästerverk. Luther är noggrann. Han ber inte adeln använda sin världsliga makt för att komma till kyrkans hjälp. Nej, han uppmanar adeln att komma till kyrkans hjälp endast i den mån de var inflytelserika medlemmar inom kyrkan, och endast för en tid, i en nödsituation. Luther var också praktisk. Det fanns ingen inom den kyrkliga hierarkin som var positiv till hans förkunnelse av evangelium. Kejsaren var inte helt fiotlig till Luthers undervisning, men han saknade teologisk sakkunskap. Egentligen var kejsaren framför allt angelägen att ha en enad kyrka som kunde hjälpa hans kejsardöme mot turkarna.

Luther ville inte ha kvar sammanblandningen av kyrka och stat när han bad adeln om hjälp att reformera kyrkan. Han ville att de världsliga makt-havarna endast skulle tjäna som *Notbischöfe*, ”nödbiskopar”, eftersom de vid den tiden var de enda som kunde hjälpa till. Sorgligt nog blev den lutherska kyrkan redan under Luthers livstid en ”statskyrka”, med alla de problem som följer när de två rikena blandas ihop. Som Gawrisch påpekar:

Den åtskillnad som Luther gjorde mellan en furstes ställning som statsöverhuvud och hans ställning som en framstående medlem av kyrkan iakt-togs inte riktigt. Följden blev att de lutherska kyrkorna i Europa blev statskyrkor. De administrerades vanligen av statliga ämbetsverk som kallades konsistorier. När de tidsbegränsade anordningarna med konsistorier började bli mer permanenta på 1540-talet protesterade Luther och sa att regeringen gjorde intrång i det andliga riket (Gawrisch, s 35).

Den Augsburgska bekännelsen

När denna bekännelse lästes upp i Augsburg 1530 skissades den bibliska läran om de två rikena tydligt upp, särskilt i artikel XXVIII. Speciellt betydelsefulla är följande ord ur den artikeln:

Den andliga och den världsliga makten bör fördenskull inte sammanblandas. Den andliga makten har befallning att predika evangelium och förvalta sakramenten. Den skall inte ge sig in på främmande uppgifter, inte förfoga över kungakronor, inte upphäva överhetens lagar, inte frita från lagstadgad lydnad, inte lägga hinder i vägen för domar som rör världsliga ordningar eller avtal, inte föreskriva regler angående samhällsskicket.

Kompromisslösningar

Freden i Augsburg (1555) var en följd av egenintressen. Ferdinand I ville att lutherska soldater skulle hjälpa till att skydda hans hotade rike. Denna överenskommelse fastställde principen *cuius regio, eius religio*, dvs religionen i varje land skulle bestämmas av den lokale härskarens religion. Om en härskare var katolik, hade *de facto* de som bodde i hans rike samma tro som han. Och om en härskare var lutheran var *de facto* hans undersåtar lutheraner.

Västfaliska freden (1648), som utgjorde slutet på 30-åriga kriget, gav samma legitimitet åt kalvinisterna. Calvin, den reformerta teologins fader, betonade precis som Luther Skriftens auktoritet. Men Calvin gjorde samma misstag som romarna när det gällde förhållandet mellan kyrka och stat. I hans teokrati i Geneve var kyrkan allenarådande och staten förväntades upprätthålla respekten för kyrkans ordningar. Staten straffade dem som inte kom till gudstjänsterna, som svor offentligt eller som inte betalade tionde. Den brände också, enligt Calvins krav, dem som inte höll med om kyrkans antagna läror . . . som t ex motståndaren till treenighetsläran Michael Servetus.

Efter reformationen

Europa fick erfarra olika ”religionskrig”. I Ryssland återinförde Peter den store statens auktoritet över kyrkan genom att stänga många kloster och vägra utnämna en patriark över kyrkan i hans rike. I patriarkens ställe upprättade han en furstekontrollerad ”helig synod” som skulle övervaka alla kyrkliga aktiviteter. När han gjorde det följde han den sedan länge rådande modellen med kejsarpapism i östern. Före Konstantinopels fall, och senare då Moskva blev ”det tredje Rom”, verkade kyrkan i öst vanligen som ett departement inom staten.

I Österrike regerade habsburgarna. Josef II, som helt tog över makten 1781, stängde kloster som inte bidrog till det allmännas bästa genom att driva skolor och sjukhus. Han krävde att alla biskopar som hade kontroll över land och egendom skulle svära lydnad mot honom som deras jordiske härskare och vägrade godta påvliga påbud som hans regering inte kunde acceptera. Josef beviljade också lagliga rättigheter åt sina undersåtar som inte var kristna (det stora antal judar som bodde i hans rike).

I Frankrike förkastade revolutionen kyrkans makt i samhället. Istället för åt religion ägnade sig staten åt ”förnuftet”. Under dessa år återinvigdes Notre Dame som ett ”förnuftets tempel”. Denna ”förnuftets triumf över tron” fick långtgående konsekvenser. Den fick många ute i Europa att uppmäna till separation mellan världslig och andlig makt. Napoleon blev revolutionens ledare. Han lyckades göra slut på det heliga romerska kejsardömet genom att beseгра nästan hela Europa och sedan rita om kartan och ersätta furstehusen med medlemmar av sin egen familj.

I de tyska länderna hade det lutherska Preussen övertaget. I de enskilda staterna blev statskyrkosystemet ännu fastare förankrat. Även i Skandinavien blev den lutherska kyrkan statskyrka.

Den preussiska unionen

År 1817 bestämde den preussiske kungen Ferdinand III att det var dags att göra slut på ”reformationens sår” – dvs göra slut på skillnaderna mellan reformerta och lutheraner inom hans rike. För att markera 300-årsminnet av reformationen försökte han bilda en enda, enad ”protestantisk” kyrka – varken sant luthersk eller sant reformert. Han tvingade först på militären denna union. Senare föreslog han att ett ”protestantiskt program” genom lag skulle tvingas fram överallt i hans rike.

Den preussiska unionen var bara ännu ett exempel på hur staten blandar sig i kyrkans lära. Bland dem som ville hålla fast vid den klara lutherska läran blev det en stark reaktion. De flesta valde att protestera men ändå förbli medlemmar i statskyrkan. Andra lämnade statskyrkan för att bilda fria kyrkor. Åter andra, i synnerhet de som senare skulle komma att bilda Missourisynoden i USA, valde att lämna sitt hemland för att kunna förbli trogna sin religion.

Modern tid

”Det amerikanska experimentet” som började med koloniseringen av brittiska Nordamerika ledde så småningom till den i lag fastställda åtskillnaden mellan kyrka och stat. Några av de första kolonierna blev tillflyktsorter för

dem som på grund av sin religion inte var välkomna i Europa. I början försökte många kolonier få till stånd ett nära samband mellan kyrka och stat, en del av dem enligt Calvins Genevemodell. Men det var folk med många olika religioner som kom till Amerika. Det blev ett multi-religiöst samhälle. Jefferson, som författat USA:s konstitution, var deist och förkastade varje tanke på någon som helst sammanblandning av kyrka och stat. Konstitutionen nämner religion bara en enda gång (artikel IV): ”Ingen religiös prövning får någonsin krävas för kvalifikation till något ämbete eller förtroendeuppdrag i Förenta Staterna.” Första tillägget till konstitutionen fastslår: ”Kongressen skall inte stifta någon lag angående införande av religion eller förbud mot ett fritt religionsutövande.” Dessa grundläggande principer har gjort det möjligt för kyrkor i USA att arbeta med ett minimum av inblandning från statens sida. I praktiken har de även gjort det möjligt för lutheraner i USA att hålla fast vid sin bekännelse utan inblandning, att grunda kristna skolor och att nå ut med evangeliet med få restriktioner från makthavarna. Den lagligt erkända skillnaden mellan kyrkan och staten har varit en välsignelse för de troende i Amerika, om än inte helt utan problem.

Samtidigt som den romersk-katolska kyrkan under 1800- och 1900-talen inte längre är officiell statskyrka i olika länder i Europa, i Sydamerika och på andra håll, har den fortsatt att utöva politiskt inflytande i länder med en stark katolsk majoritet. Det är värt att notera att påveämbetet under samma tidsperiod har lyckats få fastställt som dogm det radikalaste andliga anspråket i alla tider, nämligen läran om påvens ofelbarhet. Den förklarades som officiell dogm vid första Vatikanconciliet 1854.

Under de senaste hundra åren har kommunismen varit den mäktigaste antikristna politiska ideologin. I de länder som hade kommunistiskt styre (möjligen med undantag av Polen) krävdes många offer i kyrkan genom systematisk förföljelse av kyrkor och enskilda troende, samtidigt som befolkningen utsattes för genomgripande antikristen indoktrinering.

Idag

Det är inte lätt att dra allmänna slutsatser om förhållandet mellan kyrka och stat i världen idag. I alla länder möter de som vill hålla fast vid Bibelns undervisning unika utmaningar. Det är utmaningar som ortodoxa lutheraner möter överallt i världen. I Peru blir t ex alla elever romersk-katolskt indoktrinerade som en del av allmänbildningen. I Indonesien får kristna inte inleda samtal i religiösa frågor med muslimer.

Dessa utmaningar är verkliga för alla oss som är här idag. I Ryssland,

Bulgarien och Ukraina råder officiellt religionsfrihet, men i dessa länder har den ortodoxa kyrkan i praktiken en gynnad ställning och försöker hindra andra kristna grupperns arbete. I de flesta skandinaviska länderna samt Lettland och Tyskland finns fortfarande statskyrkosystemet kvar. De som lämnar statskyrkan för att kunna förbli sin lutherska övertygelse trogna förtalas för att de håller fast vid Bibelns och vår lutherska bekännelses läror.

Vi har behandlat en lång historisk period. Det är bra att vi gör det, för vi kan lära oss mycket av historien. Den påminner oss om vilka allvarliga konsekvenser det får när staten försöker använda sin makt för att främja evangeliet. Och den lär oss att kyrkan endast minskar möjligheterna att nå ut med evangeliet om den försöker använda sig av världslig makt. Det rätta förhållandet mellan kyrka och stat är inte en historisk fråga. Det rätta förhållandet kan vi bara finna i Guds Ord. Där finner vi inte bara ett sätt att utvärdera historien utan också vägledning till att förstå vad som är det rätta förhållandet mellan kyrka och stat idag. Må Gud välsigna sin kyrka och må han också välsigna alla våra länder. Som Han lär oss i sitt Ord skall vi ge kejsaren det som tillkommer honom och Gud det som tillkommer honom. Må Gud ge oss kraft att lyda Honom mer än människor när vi inte kan lyda världsliga makthavare utan att synda mot Honom.

LITTERATURFÖRTECKNING

- Brug, John F.: "The Doctrine of the Two Kingdoms" (Wisconsin Lutheran Seminary, 1999)
- Durant, Will: *The History of Civilization* (New York, USA: Simon and Schuster, 1967)
- Gawrisch, Wilbert R.: "The Separation of Church and State: An Essay for the Nebraska District Convention" (Waco, Nebraska, USA, 1986)
- Hauck, Albert: *Realencyclopädie für protestantische Theologie und Kirche* (Leipzig: J.C. Hinrich'sche Buchhandlung, 1901)
- Koehler, Joh. Ph.: *Lehrbuch der Kirchengeschichte* (Milwaukee, USA: Northwestern Publishing House, 1917)
- Krauss, C.A. Wilh.: *Lebensbilder aus der Geschichte der christlichen Kirche* (St. Louis, MO, USA: Concordia Publishing House, 1911)
- Latourette, Kenneth Scott: *A History of Christianity* (New York, USA: Harper and Row, 1973)
- Lueker, Erwin I.: *Lutheran Cyclopedia* (St. Louis, MO, USA: Concordia Publishing House, 1954)
- Schaff, Philip: *History of the Christian Church* (Grand Rapids, MI, USA: Eerdmans, 1910)

Grunda ”fria” församlingar*

I Skriften kan vi iaktta ett, till synes, enkelt samband: församlingar bildas där evangeliet predikas. Att människor samlas i Jesu namn är ett verk av Gud genom evangeliet. Till dessa församlingar ger Gud i efterhand uppmaningar hur medlemmarna skall tjäna varandra med sina gåvor. I NT behandlas en mängd olika saker som samverkar och har betydelse för framväxten av församlingar, somliga handlar om vad Gud gör, andra om vad vi skall göra.

Gud täcker himmelen med moln. Han bereder regn åt jorden, låter gräs skjuta upp och ger föda åt djuren. Det är lättare att betrakta ett ekosystem än att beskriva det. På liknande sätt är det lättare att läsa igenom NT och i Guds ord betrakta hela Guds regim genom evangeliet än att försöka beskriva alla detaljerna och hur de samverkar. Under NT:s tid fungerar dock församlingarna i allt väsentligt som i den förra världen och därför kan vi hämta en disposition från de första kapitlen i 1 Mosebok. Alla de olika ämnen som behandlas i NT, som samverkar och har betydelse för framväxten av församlingar, kan inordnas i den grova struktur vi finner i 1 Mosebok.

Under tiden för Sinaiförbundet är församlingen i allt väsentligt densamma men fungerar under denna tidsperiod under särskilda förhållanden. Hundratals stadgar reglerade allt vad Israels folk företog sig. Detta skiljer denna period i kyrkans historia från tiden före och efter Sinaiförbundet. Men också under denna tid, när hundratals yttre stadgar reglerade kyrkolivet, så var kyrkan en andlig enhet upprättad av Gud av hans nåd. Gud hade med mäktiga tecken och under genom vatten räddat Israels barn och en stor blandad folkhop ut ur Egypten och gjort dem till sitt frälsta folk av nåd. Gud upprättade sitt förbund med dem på församlingens dag vid Horeb. Också under tiden för Sinaiförbundet gavs arvet genom ett löfte och mottogs genom tron. Vad Gud sökte hos sitt frälsta folk var att de skulle bära trons frukter. När de istället bar dålig frukt blev det bestraffat. Uppre-

*) Föredrag vid KELKS europeiska regionalmöte 25-29 april 2001 i Riga, Lettland.

pad olydnad indikerade inte att folket hade något fel på sina händer och fötter så att de inte kunde utföra de ting som var föreskrivna utan att de saknade tron. Sinaiförbundets hundratals lagar fick sitt slut i och med Kristus och inga nya lagar ges i Nya Testamentet. Den lag som gäller den nytestamentliga kyrkan är de 10 buden, så som Jesus och apostlarna tillämpar och bekräftar dem. Inga andra lagar, stadgar, föreskrifter eller befallningar är givna NT:s kyrka som säger vad vi skall göra. Endast morallagen visar oss hur vi skall leva och vad vi skall göra som kristna. Låt oss därför förflytta oss till en tid då Guds församling endast hade evangeliets löftesord samt morallagen, liksom vi, och se vad Gud uträttade ibland dem. Allt detta verkade den Helige Ande genom ett löftesord som inte handlade om vad människorna skulle göra utan om vad Frälsaren skulle göra för dem.

Kyrkans födelse

Gud förkunnade evangeliet om den kommande Frälsaren för våra första föräldrar som fallit i synd. Evangeliet skapade tro i deras hjärtan. Därmed hade Gud upprättat den heliga kristna kyrkan. En individ utgör ingen kyrka men två eller flera utgör en kyrka. Själva ordet kyrka används både i GT och NT om olika slags grupper av människor som är förenade på något sätt och i något syfte. Vilken folksamling som helst kan i och för sig kallas församling (*kahál, ekklesia*) men då bibeln talar om "Guds församling" eller "de heligas församling" eller "de frommas församling" eller församlingen av "dem som fruktar Herren" så innebär det att det är tron på Frälsaren som förenar dem och inte andra saker som kan förena människor och få dem att samlas. Det är på detta sätt Jesus definierar hur han använder ordet "församling" i Matt 18: *Där två eller tre är församlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem.* Genom äktenskapets band var våra första föräldrar redan förenade till ett. Genom tron blev de nu förenade till en andlig kropp i Kristus. Liksom det var Gud som fogat dem samman i äktenskapet så var det Gud som fogade dem samman till en andlig kropp i Kristus genom tron. I NT framställs församlingen som Kristi kropp och de troende som lemmar i kroppen. I 1 Kor 12:24 heter det: *Men Gud har fogat samman kroppen...* I Bibeln används många bilder för den innerliga gemenskap de troende äger med varandra. De är levande stenar i en andlig byggnad, grenar i det sanna vinträdet, Guds egendomsfolk, Guds familj, en hjord med en herde, de har sitt medborgarskap i himmelen osv.

När våra första föräldrar förts till tro började de också bära trons frukter. Tron utan trons frukter är en omöjlighet. Jesus säger: *Var gren i mig som inte bär frukt skär han bort* (Joh 15:2). Som en frukt av hjärtats tro började de

tala om sin Frälsare. De troende under GT:s tid hade samma trons ande som de troende under NT:s tid, eller rättare sagt, de troende i NT har samma trons ande som de troende under GT:s tid. Paulus skriver: *Men då vi har samma trons ande som i skriftordet: Jag tror, därför talar jag, så tror också vi, och därför talar vi.* (2 Kor 4:13) Det var genom Adams och Evas bekännelse Abel kom till tro. Genom tron började Abel i sin tur tala. I och med att Gud gett sitt vittnesbörd om honom i den heliga Skrift talar han fortfarande genom tron, fastän han är död. På detta sätt utbreder Gud sitt rike; hjärtats tro uttrycks genom munnens bekännelse och därmed når evangeliet nya människor, väcker tron i deras hjärtan och genom tron börjar dessa i sin tur tala.

Tron bar frukt i Abels liv. Det heter: *Abel bar fram sin gåva av det förstfödda i sin hjord, av djurens fett. Och Herren såg till Abel och hans offer,* (1 Mos 4:4) Från Guds synvinkel såg inte Gud i första hand till Abels offer, dvs. till trons frukter i hans liv. Gud såg först till Abel och sedan till hans offer. Gud såg tron i hans hjärta. Genom tron var också hans offer och gärningar välbehagliga inför Gud.

Däremot var det Abels bekännelse i ord och gärningar som exponerade hans tro inför hans föräldrar och syskon. De kunde inte se hjärtats tro men väl trons frukter. På grund av Abels gärningar blev han mött med kärlek eller hat. På grund av sina rättfärdiga gärningar blev han föremål för sin broder Kains hat och blev mördad. Aposteln Johannes skriver: *Varför mördade Kain honom? Jo, därför att hans gärningar var onda men hans brors var rättfärdiga.* (1 Joh 3:12). De troende kände igen varandra på trons frukter. De hörde varandras bekännelse och såg varandras rättfärdiga gärningar. Kärleken som evangeliet väckt i deras hjärtan och som hörde till det nya livet i tron på Frälsaren band dem samman till en enhet. Det är också denna kärlek mot Jesu minsta bröder som på den yttersta dagen skall utgöra bevis inför alla på deras tro och visa att Guds dom är rättfärdig (Matt 25).

De började nu också att agera tillsammans som en enhet eller en Guds församling. Det första de gjorde tillsammans var att upprätta det offentliga predikoämbetet. Det heter: *Vid den tiden började man åkalla HERRENS namn.* (1 Moseboken 4:26). Det hebreiska ord (*kará*) som här är översatt "åkalla" betyder också: *ropa ut, proklamera, föreläsa.* JHWH är namnet på Gud som upprättar sitt nådeförbund med oss människor. HERRENS namn är allt han är och gör. När de troende vid denna tid, ungefär 235 år efter skapelsen, började proklamera HERRENS namn betyder det inte att de först vid denna tid började tala om HERRENS nådelöfte. Abel var vid denna tid död och han hade fått tron genom Adams och Evas förkunnelse

redan tidigare. Nej, det betyder att man vid denna tid började *offentligt förkunna* HERRENS löfte om Frälsaren. När de troende samlades började man offentligt förkunna evangeliet, som man tidigare förkunnat enskilt. Men detta var inte deras eget påhitt. Även om de troende var aktiva genom att välja och utse dem som offentligt skulle förkunna HERRENS löfte om Frälsaren, så förstår vi av Skriften att den som ytterst verkade detta var Gud och församlingen var mottagare av hans gåva. Genom sin profet Jeremia säger Herren: *Jag vill ge er herdor efter mitt hjärta...* (Jer 3:15).

I Judas brev 14-15 får vi en glimt av Hanoks förkunnelse några generationer senare: *Om dem har också Hanok i det sjunde släktledet efter Adam profeterat: "Se, Herren kommer med sina mångtusen heliga för att hålla dom över alla och straffa alla för de gudlösa gärningar som de har begått och för alla de hårda ord som dessa gudlösa syndare har talat mot honom."* Av Hanoks ord förstår vi att de troende som levde före floden bestraffade synd med lagens predikan och drog sig undan dem som levde gudlöst och talade hårda ord mot Herren.

Utifrån de första kapitlen i bibeln får vi denna struktur:

- Gud väcker tron i hjärtat genom evangeliet.
- Gud förenar de troende till en andlig kropp eller en helig kristen kyrka.
- När Gud ser på sin kyrka ser han först till individernas tro.
- När vi ser på Guds kyrka kan vi endast se exponeringen av trons frukter.
- Trons frukter gjorde de troende till föremål för världens hat.
- Trons frukter gjorde att det troende kunde känna igen varandra som trossyskon och sedan samlas och börja agera tillsammans som en församling.
- Trons frukter var både en sammanbindande och en åtskiljande faktor. Bekännelsen av Guds ord och kärleken till bröderna knöt de troende samman i synliga församlingar. Församlingen av troende separerade från de otroende genom att ta avstånd från dem som talade hårda ord mot Herren och från dem som levde gudlöst.
- Huvudsyftet med deras gemensamma verksamhet var förkunnelsen av Guds ord.

Guds regim kan inte hindras

Det var den helige Ande som på detta sätt samlade ett folk åt Gud genom evangeliet och drev dem att leva och agera som Guds folk. De troende hade Kristi Ande. Anden bodde i dem och drev dem. Det Paulus skriver i Romarbrevet 8:9,14 är exklusiva ord. De utesluter att någon kan tillhöra Kristus

som saknar Guds Ande. Detta ord gäller därför alla troende i alla tider. *Ni däremot lever inte efter köttet utan efter Anden, eftersom Guds Ande bor i er. Den som inte har Kristi Ande tillhör inte honom... Ty alla som drivs av Guds Ande är Guds söner.*

Guds rike är Guds regim bland oss människor varigenom han samlar ett folk åt sig genom evangeliet och gör dem rika på rättfärdighetens frukt, honom till ära och pris. Denna gudomliga regim styr framväxten av församlingar i alla tider. Det finns inte specifika föreskrifter givna för olika tider och platser för hur de troende skall upprätta församlingar. Herren är inte beroende av någon individ, inte heller någon grupp människor för att detta skall ske. Att församlingar upprättas är ett resultat av Guds regim genom evangeliet. Guds rike kommer av sig självt. Det är en nåd om vi har del i Guds rike. Om vi inte har del i Guds rike kommer det i alla fall men utan oss. Snarare är det så att denna Guds regim inte kan stoppas eller hindras av någon. I Uppenbarelseboken fick Johannes se den förhärligade Kristus mitt ibland de sju ljusstakarna som var de sju församlingarna i Asien och han höll de sju stjärnorna i sin hand – det är: församlingarnas änglar. Fortsättningen av Upp visar att den förstfödde från de döda håller hela kyrkan på jorden i sin hand under hela den nytestamentliga tiden. I en av synerna fick Johannes se kyrkan på jorden i bilden av en kvinna klädd i solen och med månen under sina fötter och en krona av tolv stjärnor på sitt huvud. Åt henne gavs den stora örns båda vingar. Hon flög till sin plats i öknen som Gud berett åt henne och hon hade sitt uppehälle från Gud under en tid, tider och en halv tid borta från ormen, som är djävulen. Gud själv har berett sin kyrka en plats här på jorden och hon får sitt uppehälle av Gud under hela nya testamentets tid. Djävulen och hans allierade förmår inte tillintetgöra henne. I en annan syn såg Johannes en vit häst och han som satt på den hade en båge. Åt honom gavs en segerkrans och han drog ut som segerherre, för att segra. Det var Kristus han såg i denna syn. Ingen kan besegra honom. Ingen kan tillintetgöra kyrkan, inte ens djävulen. Ingen kan hindra Guds rike eller Guds regim här på jorden genom evangeliet som predikas av Kristi vittnen. Det är bestämt att evangelium om riket skall predikas i hela världen till ett vittnesbörd för alla folk, och sedan skall slutet komma (Matt 24:14). Vem kan hindra detta? Det måste ske därför att Gud beslutat det och verkar detta.

Evangeliet väcker tron och gör oss till vittnen

Evangeliet är en Guds kraft som frälser. Paulus skriver: Jag skäms inte för evangelium. *Det är en Guds kraft som frälser var och en som tror...*(Rom

1:16). När detta evangelium tänt tron i en människas hjärta börjar den personen också bekänna tron. En tyst kristen är en omöjlighet. Paulus skriver: *Jag tror därför talar jag.* (2 Kor 4:13). Munnens bekännelse är oskiljaktig från hjärtats tro. I Rom 10 framställer Paulus rättfärdigheten som kommer av tron som en person som talar. Och *"vad säger den då? Ordet är dig nära, i din mun och i ditt hjärta, nämligen trons ord som vi predikar. Om du därför med din mun bekänner att Jesus är Herren och i ditt hjärta tror att Gud har uppväckt honom från de döda, skall du bli frälst. Ty med hjärtat tror man och blir rättfärdig, med munnen bekänner man och blir frälst.* (Romarbrevet 10:8-10) Det är den helige Ande som driver de kristna att bekänna tron; *ingen kan säga "Jesus är Herren" annat än i kraft av den helige Ande.* (1 Kor 12:3). Genom denna förkunnelse når evangeliet nya öron och verkar tron i deras hjärtan. *Tron kommer av predikan och predikan i kraft av Kristi ord.* (Rom 10:17). Denna förkunnelse kan inte hindras eftersom det är den helige Andes verk. När Stora Rådet förbjöd apostlarna att undervisa i Jesu namn svarade Petrus: *"Man måste lyda Gud mer än människor... Vi är vittnen till detta, vi och den helige Ande, som Gud gett åt dem som lyder honom"* (Apg 5:29,32).

Genom tron är vi förenade i en andlig kropp eller kyrka.

Det är inte en slump att en människa nås av evangeliet och ingen kan hindra att Gud för de utvalda till tro genom evangeliet. Före världens grundläggning har han utvalt oss i Kristus och förutbestämt att vi skall tas upp som hans barn. Dem han har utvalt för han också här i tiden till tro genom evangeliet i ord och sakrament. Alla dessa utgör ett Guds folk, är sammanfogade i Kristus till en byggnad, ett heligt tempel i Herren, en Guds boning genom Anden. De har sitt medborgarskap i himmelen och tillhör Guds familj. Detta är den heliga allmänliga kyrkan, Guds kyrka. Genom tron på evangeliet är vi medlemmar i denna kyrka. De troende som i varje tid lever på jorden utgör tillsammans med dem som insomnat i tron den heliga kristna kyrkan. Men så länge denna värld består är denna kyrka inte fulltalig utan utgör bara en del av det fulla antalet av de utvalda som av Gud är förutbestämda att tas upp som Guds barn. Kyrkan blir inte fulltalig förrän alla utvalda förts till tro och då kommer världens slut. Alla troende som lever på jorden under en viss generation utgör bara en del av hela den heliga kristna kyrkan och de troende som lever en region, ett land eller på en ort ytterligare mindre delar av denna kyrka. Ändå utgör alla troende en kropp i Kristus.

Gud ser först till tron hos medlemmarna i hela denna kyrka

Gud ser till hjärtat och känner de sina. Han vet vilka som genom tron tillhör honom. Hans kunskap om vilka enskilda individer som utgör kyrkan är ofelbar. Deras namn är skrivna i livets bok. Inför Gud är den heliga kristna kyrkan omedelbart närvarande och iakttagbar. Den är Guds tempel uppmätt med mätstång. I en rad syner fick aposteln Johannes se den andliga verklighet som normalt är dold för oss. Mellan det att Lammet bröt det sjätte och sjunde inseglet såg Johannes hela kyrkan på jorden, Guds tjänare som var försedda med sigill på sina pannor; han såg också hur kyrkan i himmelen kom ut ur den stora bedrövelsen och stod inför Guds tron och Lammet, den stora vita skaran. Johannes fick se det fulla antalet av de utvalda och inte en enda saknades. Gud kan se kyrkan på detta sätt, både de som lever på jorden och de som insomnat i tron. Vi kan det normalt inte. Det som är dolt för oss ligger i öppen dag för honom (Hebr 4:13).

Vi ser endast trons frukter hos en del av denna kyrka.

Denna heliga kristna kyrka är inte iakttagbar för oss. Den är och förblir en trosartikel fram till den dag då Kristus kommer tillbaka. Då skall Gud föra fram dem som insomnat i Jesus tillsammans med honom. Först skall de som dött i Kristus Jesus uppstå. Därefter skall vi som lever och är kvar ryckas upp bland moln tillsammans med dem för att möta Herren i rymden. Först då kommer vi att få se hela Guds kyrka. Nu kan vi endast se trons frukter hos en liten del av denna kyrka. Jakob skriver: *Jag skall visa dig min tro genom mina gärningar* (Jakob 2:18). Vi människor kan inte se tron i sig men väl trons frukter i ord och gärningar som vittnar om tron. För oss är det lättare att känna igen som trossyskon de individer som tydligt visar sin tro i ord och gärning, som Jakob skriver. Detta vårt sätt att bli varse närvaron av Guds kyrka innebär att vi kommer att ta miste i enskilda fall. Det kan hända att vi betraktar som trossyskon skådespelare som saknar tron i hjärtat och imiterar trons frukter. Det kan också hända att vi inte känner igen som medtroende de vars bekännelse och liv är motsägelsefullt. Oförmågan att se tron i hjärtat skulle ha varit en fatal brist om det varit vårt ansvar att väcka tron i hjärtat, förse de Guds tjänare med sigill på deras pannor, bevara tron och hålla dom på yttersta dagen. Nu saknar denna oförmåga att se till hjärtat fullkomligt betydelse för att vi skall kunna utföra *vår* tjänst i Kristi rike och sköta *våra* uppgifter. Vi har fått nåd att tro på Kristus och det är vår uppgift att kämpa för tron på evangeliet, bekänna honom inför människorna och älska varandra. Det är ingen skada skedd om en skådespelare råkar få höra Guds ord och blir omfattad av vår kärlek

och våra förböner när vi samlas, även om vi kan bli utsatta för faror bland falska bröder. Att vi missar att känna igen som medtroende de vars bekännelse är motsägelsefull kan verka allvarligare. Vi tror att troende finns överallt där evangeliet predikas och sakramenten förvaltas enligt instiftelsen, men de troende som inte separerar utan förblir i församlingar där man talar hårda ord mot Herren eller försvarar gudlösa gärningar är i en verklig fara. Istället för att tillsammans med andra troende uppbygga varandra på vår allra heligaste tro riskerar de att bli förledda. Dessutom gör de sig medskyldiga till andras onda gärningar (2 Joh 11). Vi kan inte urskilja eller upptäcka dessa troende på grund av inkonsekvensen i deras bekännelse då de inte tar avstånd från dem som talar hårda ord mot Herren eller försvarar ett ogudaktigt liv. Det är inte heller förenligt med trohet i vår tjänst som Kristi lärjungar att vi själva upphör att ta avstånd från sådana grupper där falsk lära och ett ogudaktigt liv förekommer och försvaras. Därför kommer vi i detta liv att missa att känna igen och/eller till det yttre vara skilda från delar av den kristna kyrkan som vi ändå tror existerar överallt där evangeliet predikas. Vi anbefaller de troende som av svaghet eller okunnighet finns i grupper som försvarar falsk lära eller ett ogudaktigt liv, liksom våra egna själar, i hans hand som förser de utvalda med sigill på deras pannor så de inte blir skadade.

Trons frukter exponerar tron

Människor visar vilka de är och vem de tillhör med sina ord och gärningar. Tron på evangeliet öppnar våra munnar så att vi talar och bekänner tron på Kristus, så som vi redan visat. Den bekännelse som kommer av tron är en bekännelse av allt Guds Ord. Jesus säger: *Om ni förblir i mitt ord är ni i sanning mina lärjungar* (Joh 8:31). Att människor håller sig till den apostoliska undervisningen är ett resultat av Andens helgelse och tron. Paulus skriver: *Gud [har] från begynnelsen [...] utvalt er till att bli frälsta, genom att Anden helgar er och ni tror sanningen. Det är detta som Gud har kallat er till genom vårt evangelium, för att ni skall vinna vår Herre Jesu Kristi härlighet. Så alltså fasta och håll er till de lärdomar ni har fått, muntligt eller genom brev.* (2 Thess 2:13-15) Det låg i öppen dag att Paulus och de övriga apostlarna tillhörde Gud. Den människa som tillhör Kristus har detta klart för sig. Paulus skriver: *Se, vad som ligger i öppen dag: om någon är övertygad om att han tillhör Kristus, då skall han ha klart för sig att liksom han tillhör Kristus gör vi det också* (2 Kor 10:7). Och aposteln Johannes skriver: *Vi tillhör Gud. Den som känner Gud lyssnar till oss, den som inte är av Gud lyssnar inte till oss. Det är så vi känner igen sanningens Ande och villfarelsens ande* (1 Joh 4:6).

Det finns hos alla människor brister i kunskap och stor svaghet, därför är det *vi* talar ofullkomligt. Men det går att känna igen dem som känner Gud och skilja dem från de som inte är av Gud. De som är av Gud känns igen på att de lyssnar till och tar emot den apostoliska undervisningen och håller sig till den. De andra lyssnar inte till apostlarnas undervisning.

På samma sätt visar en människas gärningar vem han är och vem han tillhör. Paulus skriver till Timoteus: *Vissa människors synder ligger i öppen dag och får sin dom i förväg. Andras synder kommer först senare i dagen. På samma sätt ligger de goda gärningarna i öppen dag, och de som inte gör det kan ändå inte förbli gömda.* (1 Tim 5:24-25) Och aposteln Johannes skriver: *Den som är född av Gud gör inte synd, ty Guds säd förbliver i honom. Han kan inte synda eftersom han är född av Gud. På samma sätt är det uppenbarat vilka som är Guds barn och vilka som är djävulens barn: den som inte gör det rätta, är inte av Gud, ej heller den som inte älskar sin broder* (1 Joh 3:9-10). Johannes talar mycket om kärleken till bröderna som vittnesbörd på tron. Å andra sidan visar de som lever i hat och med berätt mod överträder Guds lag att de är djävulens barn.

Trons frukter i livet är heller aldrig fullkomliga och det påstår inte Johannes heller. Men de troende bekänner sina synder och söker tröst i Kristi försoning i kontrast till dem som vandrar i mörkret och hävdar att de inte har syndat. De som framhårdar i synd visar sin otro.

Trons frukter exponerar kyrkan också för hennes fiender.

Djävulen vet när Kristus plundrar hans hus, rycker människor ur hans väld och gör dem till Guds barn genom evangeliet. Han står maktlös inför detta och han förlorar då all makt över dessa. Men varken djävulen eller hans allierade, Guds fiender här på jorden, har någon inblick i Livets bok som skall öppnas på domens dag, inte heller kan de se tron i hjärtat, ändå vet de vilka de skall hata och förfölja. Det är utifrån de troendes bekännelse av Kristus och deras rättfärdiga gärningar de troende blir identifierade också av den otroende världen. De troendes bekännelse och gärningar gör dem till lysande stjärnor i världen. Paulus skriver: *Gör allt utan att tveka eller klaga så att ni blir fläckfria och rena, Guds oskyldiga barn mitt ibland ett falskt och fördärvat släkte bland vilka ni lyser som stjärnor i världen, när ni håller fast vid livets ord.* (Fil 2:14-16)

Jesus har förutsagt vad som gäller för hans vittnen under den nytestamentliga tiden: *Ni skall bli hatade av många för mitt namn skull.* Sedan aposteln Johannes behandlat frågan varför Kain dödade sin bror, att det skedde för att hans gärningar var onda och hans brors gärningar var rättfär-

diga, så skriver han: *Bli inte förvånade om världen hatar er. Vi vet att vi har övergått från döden till livet ty vi älskar bröderna. Den som inte älskar förblir i döden.* De troendes rättfärdiga gärningar exponerar dem för världens hat. Paulus nämner de troendes bekännelse i både lära och liv som den utlösande orsaken till förföljelse när han skriver till sitt älskade barn Timoteus: *Men du har följt mig i lära och liv, i föresats och tro, i tålmod, kärlek och uthållighet, under de förföljelser och lidanden som drabbade mig i Antiokia, Ikonium och Lystra. Vilka förföljelser har jag inte fått utstå, och ur alla har Herren räddat mig. Så kommer också alla som vill leva gudfruktigt i Kristus Jesus att förföljas.* (2 Tim 3:10-12)

Ingen skall tänka att det är möjligt att behålla hjärtats tro och samtidigt dölja tron för att undvika hån, hat och förföljelse för Kristi skull. Först i uppräknningen av dem som på den yttersta dagen skall få sin del i sjön som brinner av eld och svavel nämns de feiga, de som förnekat tron för att undkomma förföljelse (Upp 21:8). Jesus har sagt: *Var och en som bekänner mig inför människorna, honom skall också jag bekänna inför min Fader i himlen. Men var och en som förnekar mig inför människorna, honom skall också jag förneka inför min Fader i himlen.* (Matteus 10:32-33). Han som har det skarpa tveeggade svärdet prisar också församlingen i Pergamus för att de inte förnekade ens när det var livsfarligt att bekänna Kristus. Han säger: *Du håller fast vid mitt namn och förnekade inte tron på mig ens i de dagarna då Antipas, mitt trogna vittne, blev mördad hos er där Satan bor.*

I bildsekvenser som visades i skyn ovan Patmos såg aposteln Johannes, i en uppenbarelse från Gud, vad som snart måste ske. Bildsekvenserna visar olika aspekter av den nytestamentliga kyrkans historia fram till den yttersta dagen. Vi har redan nämnt en; kyrkan visades i bilden av en kvinna som flydde ut i öknen där Gud berett henne en plats och hon fick sitt uppehälle från Gud borta från ormen under hela den nytestamentliga tiden. Bildsekvensen fortsätter med att visa att när djävulen såg att han inte kunde tillintetgöra kyrkan i stort så ändrade han taktik och började inrikta sig på att strida mot vart och ett av hennes barn, mot dem som lyder Guds bud och håller fast vid Jesu vittnesbörd (Upp 12:17). Direkt därefter skildras djävulens två huvudallierade i striden mot de heliga. I en bildsekvens av två vilddjur framställs den ogudaktiga världsmakten och den falska kyrkan som var för sig eller i samarbete med varandra strider mot de heliga och vilseför dem som bor på jorden. Dessa bilder syftar inte på någon viss världslig regering eller på någon viss falsk kyrka under någon speciell tid utan får sin uppfyllelse helt eller delvis i alla tider och på alla platser där den världsliga överheten samarbetar med den falska kyrkan på ett sådant sätt att det vilseleder

människor bort från den bibliska läran och förföljer dem som bekänner Kristus eller orsakar dem lidande. Inte heller dessa fiender förmår skada dem som har sina namn skrivna i Livets bok som tillhör Lammet, inte heller förmår de hindra Guds regim genom evangeliet. Men fienderna orsakar de troende stort lidande. Det heter: *Den som har öron må höra. Om någon måste gå i fångenskap, skall han gå i fångenskap. Och om någon måste dödas med svärd, skall han dödas med svärd. Här visar sig de heligas uthållighet och tro.* (Upp 13:9-10)

Förföljelser för trons skull förenar de troende. Ja, det kallas till och med en nåd som är en källa till ömsesidig glädje och frimodighet (Fil 1:14,29; 2:17, Apg 5:41))

Trons frukter förenar och avskiljer de troende

Trons frukter gjorde att de troende först kände igen varandra som trossyskon och fick dem att samlas i synliga församlingar och tjäna varandra som troende. I Romarbrevet 1:8 läser vi: *Först och främst tackar jag min Gud genom Jesus Kristus för er alla, därför att man i hela världen förkunnar er tro.* ”Tro” innebär på detta ställe trosläran de trodde på och bekände. Tron som förkunnas är en förenande faktor som verkar både över korta och långa avstånd. På grundval av deras gemensamma trosbekännelse kunde troende i hela världen känna igen varandra som trossyskon. Redan detta igenkännande förenade dem. De kunde i alla fall tänka på varandra och be för varandra även om avståndet inte gav dem tillfälle att visa sin gemenskap på andra sätt. Kärlekens gärningar är i första hand en förenande faktor som verkar på korta avstånd. Kärleksgärningarna görs först mot våra närmaste och går därifrån vidare till andra. De troende som bor på samma ort har rika möjligheter att samlas kring evangeliet i ord och sakrament och tjäna varandra som lemman i en kropp och *uppmuntra varandra till kärlek och goda gärningar.* (Hebr 10:24). Kärleken binder dem samman till en fullkomlig enhet (Kol 3:14). Men kärleksgärningarna kan när tillfälle ges också binda samman troende över längre avstånd. Paulus tänkte på och bad för filipperna, filipperna tänkte på och bad för Paulus. När tillfälle gavs visade de sin kärlek också i gärning och detta band dem ytterligare samman. Paulus skriver: *Det har glatt mig mycket i Herren att ni till slut har låtit er omtanke om mig blomma upp. Visst tänkte ni redan förut på mig, men då hade ni inte något tillfälle att visa det.* (Filipperbrevet 4:10) Ekonomisk hjälp kan vara en sådan kärleksgärning som förenar troende över långa avstånd. Insamlingen till de heliga i Jerusalem bland församlingarna i Makedonien och Akaja kallas en kärleksgärning. Denna kärleksgärning band dem samman med

församlingen i Jerusalem. Paulus skriver till korinterna: *När ni nu består provet i denna tjänst, kommer de att prisa Gud för att ni lydigt bekänner er till Kristi evangelium och med så gott hjärta delar gemenskapen med dem och med alla. De kommer också själva att be för er och längta efter er på grund av Guds överväldigande nåd mot er.* (2 Kor 9:13-14) Vi ser att bekännelsen förenar troende över långa avstånd så som vi är förenade i KELK. Kärleksgärningarna förenar i första hand de som bor på en ort. Det blir allt färre tillfällen att tjäna varandra och visa att vi tar vård om varandra allt eftersom avståndet ökar. Det finns ingen gränsdragning mellan husförsamlingar, lokalförsamlingar, de troende som är sammanslutna i en region, ett land eller i ännu större områden annat än att tillfällena att visa kärlek växlar. Gränsen som avskiljer församlingen av troende är dragen i en helt annan riktning.

Trons frukter avskiljer de troende från de otroende och markerar på det sättet gränserna för gemenskapen. Bekännelsen av Guds ord och kärleken till bröderna knöt de troende samman i församlingar. Gruppen av troende avskiljde sig själva från de otroende genom att ta avstånd från dem som talade hårda ord mot Herren och från dem som levde gudlöst. Vi såg att de troende gjorde detta redan i den förra världen. Men för att vårt svaga kött på denna punkt inte skall föra oss vilse, tillkom långt senare också uppmaningar att göra just detta som Anden ledde de troende till som en frukt av tron.

De trons frukter som förenar de troende i församlingar och avskiljer dem från de otroende återfinns i Jesu utläggning av morallagen i bergspredikan. De troende skall låta sitt ljus lysa för människorna, älska varandra, be tillsammans, inte ge det heliga åt hundarna och akta sig för de falska profeterna. NT:s epistlar innehåller inte något tillägg till morallagen av föreskrifter och stadgar så att bergspredikan och epistlarna bildar en parallell till sekvensen i 2 Mos kap 20 och 21. Anden helgar de troende att göra det som morallagen befäller. Denna lag är skriven i människors hjärtan från begynnelsen. För oss är den klart och tydligt uppenbarad i de tio budorden. Den lär oss att älska Gud av hela vårt hjärta och vår nästa som oss själva. De troende associerar sig inte med dem som lever tvärt emot lagen, förnekar Guds ord, dyrkar andra gudar, lever i hat till människor, är otuktiga, kriminella, lögnare och bedragare. De troende drar sig undan dessa. Skriftens uppmaningar "akta er för", "vänd er bort från", "håll er borta från" dem som lär eller lever tvärt emot vad Skriften lär, fokuserar främst på en situation där de kristna löper risk att bli bedragna, nämligen då förnekelsen och det ogudaktiga livet återfinns bland dem som hävdar sig vara kristna och vill erkännas som bröder i tron. *Det är dessa som vållar splittring, de som är oandliga och som inte har Guds Ande* (Judas 19) När pastorer eller individer

och grupper som hävdar att de är kristna framhärdar i förnekelse eller ett ogudaktigt liv så är detta inte en frommare form av förnekelse och ogudaktighet än då samma sak återfinns hos avgudadyrkare, ateister, otuktiga, köttsliga människor eller kriminella. Vi kan förvänta oss att förnekare och ogudaktiga också återfinns i församlingarna och bland dem som vill räknas som bröder i tron. Johannes skriver: *Kära barn, den sista tiden är här. Och liksom ni har hört att Antikrist skall komma, så har redan nu många antikristen trätt fram. Av detta förstår vi att den sista tiden har kommit. Från oss har de utgått, men de hörde aldrig till oss. Om de hade hört till oss skulle de ha blivit kvar hos oss. Men detta skedde för att det skulle bli uppenbart att inte alla hör till oss* (1 Joh 2:18-19). Av deras frukt skall vi känna igen dem (Matt 7:20). De falska lärarna visar att de inte tillhör de troendes skara i och med att de inte lyssnar till apostlarnas undervisning och håller sig till den. Detta är ett enkelt och pålitligt testinstrument. Johannes skriver: *Vi tillhör Gud. Den som känner Gud lyssnar till oss, den som inte är av Gud lyssnar inte till oss. Det är så vi känner igen sanningens Ande och villfarelsens ande* (1 Johannesbrevet 4:6). Detta enkla test avslöjar också vilka vi skall anse som svaga bröder. En kristen som av okunnighet omfattar en falsk lära visar vem han tillhör genom att lyssna till den apostoliska undervisningen och ta rättelse. Dem som försvarar falsk lära kan vi inte anse som svaga bröder utan här gäller att vi skall vända oss bort från dem som försvarar läror som är i strid med det vi lärt av Guds ord. Paulus skriver: *Jag uppmanar er, bröder, att ge akt på dem som vållar splittring och kan bli er till fall, i strid mot den lära som ni har fått undervisning i. Vänd er bort från dem.* (Romarbrevet 16:17) Gränsen för de troendes gemenskap dras också gentemot dem som vill bli ansedda som bröder men som lever ett ogudaktigt liv. *Bröder, vi uppmanar er i vår Herre Jesu Kristi namn att hålla er borta från varje broder som lever oordentligt och inte följer de lärdomar som de har fått av oss.* (2 Thess 3:6)

De kristna skall inte vara passiva i denna sak och först börja oro sig för den falska läran eller det ogudaktiga livet när det är omöjligt att längre blunda för det. Nej, Skriften uppmanar oss att ”ge akt på” de som lär och lever tvärt emot den apostoliska undervisningen. *”Pröva andarna om de kommer från Gud”* säger Johannes. Detta innebär en aktiv och kontinuerlig prövning.

På detta sätt upprättas och formas församlingar kontinuerligt genom historien. De troende blir varse varandra genom bekännelsen och kärleken knyter dem samman. Församlingens gränser dras genom att de håller sig borta från dem som lär och lever annorlunda än vad Skriften lär. På detta sätt formas och omformas kontinuerligt församlingar på alla platser och i

alla länder och i alla tider. Allt detta verkar Gud genom sitt ord.

Detta gör alla nationella folkkyrkor och alla statskyrkor till en omöjlighet i sig för dem som vill hålla sig till Skriften. Nationella folkkyrkor och statskyrkor oavsett om de är självständiga medlemskyrkor eller reglerade av myndigheternas religionslagar innebär att de troende inte skall följa Andens och Skriftens ledning och dra sig bort från dem som lär eller lever annorlunda än Skriften lär. En nationell folkkyrka eller en statskyrka förutsätter att de troende, att tvärt emot Skriften, skall förbli i gemenskap med dem som bevisat sig vara falska bröder. Om det finns religionslagar som förbjuder de troende att lämna en sådan falsk kyrka, så som lagarna var i Sverige fram till 1951, så gäller att vi måste lyda Gud mer än människor. Vi tror att det finns troende människor i nationella kristna folkkyrkor eftersom evangeliet i ord och sakrament brukas där. Vi kan dock inte bli varse dessa individer på grund av inkonsekvensen i deras bekännelse då de förblir i gemenskap med falska lärare, förnekare och otroende. I Sverige är 83 % av befolkningen medlemmar i Svenska kyrkan som är en luthersk folkkyrka. Detta kan tyda på att den lutherska bekännelsen har ett starkt fäste i Sverige. Så är det inte. Det är svårt att hitta någon som uttrycker tro på Gud och bland dem som gör det är det hart när omöjligt att hitta någon som bekänner sig till Skriftens rena lära. Det är mycket lättare att hitta otroende människor bland Svenska kyrkans medlemmar än troende. De troende som förblir i en sådan gemenskap kan vi inte identifiera. Vi kan endast se en människas bekännelse i ord och gärning, inte tron i sig. Det är en bekännelsehandling att associera sig med falska lärare och förnekare men det är inte en frukt av tron. Vilka av folkkyrkans medlemmar som trots detta äger den frälsande tron vet endast Gud.

Förkunnelsen av Guds ord är det huvudsakliga syftet med de troendes gemensamma verksamhet.

När de troende blev flera och samlades i församlingar började de förkunna ordet offentligt. Hur de offentliga tjänarna blev valda och insatta i sina tjänster i den förra världen får vi inte veta. Under tiden för Sinaiförbundet skulle prästerna ur Levi stam offentligt föreläsa Skrifterna enligt en föreskriven sjuårig gudstjänstcykel (5 Mos 31:9ff). *“Ty prästens läppar skall bevara kunskap, och undervisning skall man hämta från hans mun. Han är en budbärare från Herren Sebaot (Malaki 2:7).* NT:s kyrka är inte bunden till den levitiska gudstjänsten eller Sinaiförbundets stadgar. Detta regelverk fick sitt slut i och med Kristi fullkomliga offer. I NT uppmanar aposteln Paulus Timoteus att överlämna den apostoliska undervisningen till pålitliga män-

niskor som i sin tur skulle undervisa andra (2 Tim 2:2). Uppgiften att undervisa och offentligt föreläsa Skriften är inte längre bunden till ett folk och en stam utan de troende ur alla folk på jorden är återigen fria att utrusta pålitliga människor ur deras egen krets för denna uppgift. Församlingarna skall utrusta, kalla och insätta kvalificerade personer att offentligt förkunna Guds ord. Samlingen av de troende verkar aktivt för att utrusta, kalla och insätta dem som skall predika ordet men det är Gud som verkar i dem både vilja och gärning för att hans goda vilja skall ske. Ytterst är det den treenige Guden som är aktiv och verkar att ordet blir offentligt predikat. Kristus ger som andlig gåva till sin församling dugliga personer för uppgiften och det är den helige Ande som genom församlingen kallar och insätter dem i deras tjänst. Det heter i Ef 4:11: *Och han gav några till apostlar, andra till profeter, andra till evangelister och andra till herdar och lärare.* Och i Apg 20:28 ... *den helige Ande har satt er som ledare över [...] Guds församling som han har köpt med sitt eget blod.* I en syn visas också hur härskaren över jordens kungar håller församlingarnas änglar i sin hand. Detta är en sak som måste ske eftersom Gud bestämt det och verkar det. Vem kan hindra det?

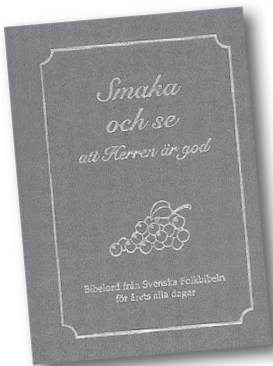
På dessa två sätt har de troende genom historien förkunnat Guds ord, dels enskilt, dels offentligt. De troende kommer till tidens slut att samlas för att uppbygga varandra på sin allra heligaste tro och förkunna evangeliet offentligt utan att någon kan hindra det. Detta är Guds verk. I två bildsekvenser fick aposteln Johannes se att de som förkunnar Guds rena ord under NT:s tid kommer att vara få, åtminstone jämfört med den hord av falska lärare som skall framträda. I en syn avbildas den falska läran som en rök som skymmer solen och de falska lärarna som en gräshoppsvärm över jorden och som ryttarhärar om tjugotusen gånger tiotusen män som släpps lösa (Upp 9). Efter detta skildras Kristi vittnen. Johannes fick se två vittnen profetera under hela den nytestamentliga tiden. Jämfört med de falska lärarna rör det sig alltså om få som förkunnar Guds sanna ord. Ingen förmår dock skada dem, hindra dem eller tillintetgöra dem. Den dag den falska kyrkan, till synes, har vunnit och de två vittnena blivit tystade så kommer änden och domen (Upp 11).

När och varför grunda fria församlingar?

När det gäller frågan ”Varför grunda fria församlingar?” vill jag svara: Gud är inte beroende av oss för att fullgöra det verk som han utfört från världens begynnelse och skall fortsätta utföra till tidens slut. Om vi inte vill samlas till hans folk kan han uppväcka barn åt Abraham av stenar. Om vi inte vill förkunna Guds rena ord kan han få stenarna att ropa. Gud behöver inte vår

tjänst men det är nödvändigt för oss att tjäna honom. Om Guds rike kommit också till oss och vi har del i Guds rike är detta en stor nåd och gåva från Gud.

När det gäller frågan ”När skall vi grunda fria församlingar?” vill jag hänvisa er till Matt 21:21 där Jesus säger: *Om ni har tro och inte tvivlar, skall ni inte bara kunna göra det jag gjorde med fikonsträdet. Ni skall också kunna säga till detta berg: Lyft dig och kasta dig i havet, och det skall ske.* Om vi har tro så har tiden kommit att också handla i tro. Genom tron vill stora ting ske.

Smaka och se att Herren är god

Bibelord från Svenska Folkbibeln för årets alla dagar. Bra som presentbok. Tåligt omslag. Perfekt att ha med sig i handväska eller innerficka. Ej årsbunden. Kan användas från år till år.

Pris 89:–

Beställs från
BIBLICUMS FÖRLAG, N Stationsg 29, 287 72 Traryd
E-mail: carl-peterson@rixtele.com

Rätt kyrkogemenskap – biblisk lära eller mänsklig frihet?

Inledning

Är det likgiltigt vilken kyrka en troende tillhör? Konservativa kristna skulle säga nej, att det inte är likgiltigt att tillhöra en kyrka som öppet tolererar alla möjliga läroavvikelser och ger sina medlemmar mycket oklara råd i etiska frågor. Likväl finns det stora inbördes skillnader mellan de konservativa grupperna, i hur långt man skall gå när det gäller att bryta med liberala präster och förkunnare. För de flesta är det tillräckligt att hålla sig till sin egen lokala förening i bönhuset och hela tiden sörja för att man lyssnar till sådana präster och predikanter som man anser tillhör den ”konservativa” flygeln i kyrkan. Ser man bara till att undvika de värsta prästerna eller förkunnarna, har man följt Jesu förmaning i Bergspredikan: ”Akta er för de falska profeterna!” (Matt 7:15). Så är det många som tänker, och är tillfreds så länge de inte direkt konfronteras med villoläran inom sin egen lilla grupp. På det sättet kan man sitta och betrakta det som sker utanför gruppen och kritisera allt det man inte tycker om i den kyrka man formellt tillhör.

I förra numret (2/2001) av *Biblicum* anmälde vi en intressant bok, författad av olika kyrkliga ledare i Finland, Danmark, Sverige och Norge. Boken heter *Vägen fram?*. Var går vägen fram för konservativa lutherska grupper inom de stora liberala folkkyrkorna? Frågan ställs men besvaras inte.

I *Biblicum* har vi aldrig dolt att vi inte tror att det finns en väg framåt för de konservativa grupperingarna inuti de liberala kyrkorna. Vi tror att den vägen är en återvändsgränd. Vi tror att utvecklingen inte låter sig stoppas, långt mindre vändas. Vi tror att det inte endast är fruktlöst utan också farligt att uppmana medkristna att bli kvar i dessa kyrkor. Det medför ett mycket stort och allvarligt ansvar för andra troendes själar.

Dessutom, och det är det viktigaste, är vi övertygade om att Bibelns lära om kyrkogemenskap inte ger en troende någon anledning till att bli kvar i en villolärande kyrka. Här är det inte tal om vad *vi* finner mest bekvämt eller pragmatiskt riktigt i vår speciella situation; här är det tal om klara förmaning-

ar i Guds eget ord. Här gäller det vad *Gud* vill. För att uttrycka det klart och koncist: Den bibliska läran om kyrkogemenskap ger svar på frågan om vilken väg som leder framåt, ett klart svar för uppriktiga kristna i de avfallna kyrkorna. Guds ord säger: ”Gå ut från henne, mitt folk, så att ni inte får del av hennes synder och icke drabbas av hennes plågor!” (Upp 18:4).

För snart tjugofem år sedan gav *Biblicum* ut en bok som orsakade mycket debatt. Bokens titel är ”Kyrkogemenskap – vad säger Bibeln?” Många fick från den en större klarhet om vilken fara den falska läran utgör och de såg hur omöjligt det var att stå kvar i en liberal och pluralistisk statskyrka. De förstod också, att det inte var tillräckligt att endast hålla sig till någon av de fria grupperna inom statskyrkan. De insåg att de med sitt formella medlemskap i en villolärande kyrka gav ett dåligt vittnesbörd och en felaktig bekännelse.

Eftersom kyrkans onde fiende aldrig ligger på latsidan, utan hela tiden är i full aktivitet med att så ut den falska lärans ogräs i kyrkan, tror vi att det är på sin plats med ett förnyat studium av Guds ord och dess lära om kyrkogemenskap. Vi vill därför i ett par artiklar framöver ta fram de centrala ställena i Guds ord som handlar om läran om kyrkogemenskap.

ROMARBREVET 16:17-20

Ett av de klaraste och viktigaste ställena i hela Skriften angående läran om kyrkogemenskap finner vi i Rom 16:17-20. Det är inte det *enda* skriftställe som behandlar denna lära, men det är kanske ett av de viktigaste *sedes doctrinae* för läran. Därför är det naturligt att vi behandlar detta ställe först.

Översättning

”Jag uppmanar er, bröder, att ge akt på dem som vållar splittring och kan bli er till fall, i strid mot den lära som ni har fått undervisning i. Vänd er bort från dem. Ty sådana tjänar inte vår Herre Kristus utan sin egen buk, och med milda ord och vackert tal bedrar de godtrogna människor. Er lydnad är ju känd av alla. Därför gläder jag mig över er, men jag vill att ni skall vara förståndiga i fråga om det goda och oskyldiga i fråga om det onda. Fridens Gud skall snart krossa Satan under era fötter. Vår Herre Jesu Kristi nåd vare med er.” (Svenska Folkbibeln)

Sammanhang

Paulus avslutar alla sina brev med hälsningar. Romarbrevet är ganska speciellt i det avseendet att nästan hela det sista kapitlet, kap 16, utgör denna avslutande hälsning. Det är inte mindre än tjugofyra namngivna personer,

både kvinnor och män, som Paulus hälsar till. Han sänder också hälsningar till två icke namngivna kvinnor och till fem grupper av kristna som bodde i Rom. Alla dessa var medkristna. Några var vänner till Paulus, andra kan ha varit släktingar. Någon hade arbetat och lidit tillsammans med honom, men alla var mycket älskade och högt aktade av Paulus. I direkt anknytning till alla dessa kärleksfulla hälsningar kommer alltså dessa fyra verserna med förmaningar angående falska lärare.

Vissa kommentarer har satt frågetecken för placeringen av dessa förmaningar i verserna 17-20 eftersom de avviker så mycket från resten av kapitlet.¹ De hävdar att dessa stränga förmaningar står i för stark kontrast till resten av Romarbrevet och Paulus' varma hälsningar i kapitel 16. Men Paulus har redan använt ett förmanande *parakalo* i Rom 12:1, och har visat ett lika stort allvar som här i bland annat 3:8; 14:10-12; 14:15f och 14:20.

Den som förstår att också förmaningen hör till den kristna broderskärleken, ser att förmaningen mot falska lärare helt logiskt passar in i ett sammanhang där Paulus gläder sig över gemenskapen med likasinnade bröder och systrar i Kristus. Den kristna gemenskapen lever inte i ett vakuum, fullständigt beskyddad mot den onde fiendens angrepp både inifrån och utifrån. Det är snarare så att just där Guds ords lära förkunnas rent och klart och de troende troget håller sig till apostlarnas lära och den kristna gemenskapen är stark, försöker djävulen att sätta in sina mest allvarliga angrepp för att ödelägga och riva ner genom att skapa splittring.

Vidare påstås det att inget i sammanhanget kan förklara orsaken till dessa förmaningar. Man kan svara med att säga att det finns två helt naturliga tankesammanhang mellan vers 16 (som helt naturligt följer på verserna 3-15) och verserna 17-20. För det första pekar uppmaningen att "hälsa varandra med en helig kyss" i vers 16 på vikten av att bevara friden och enheten i kyrkan. För det andra indikerar Paulus' överlämnande av hälsningar från "alla Kristi församlingar" att Paulus inte endast var upptagen av situationen bland de kristna i Rom, utan också tänkte på situationen i alla de andra församlingarna som han kände så väl. När han tänkte på de andra kyrkorna, var det naturligt för honom att tänka på all den splittring och alla de problem som hade uppstått i vissa av dem, inte minst i Korint och Galatien. Paulus var så erfaren att han insåg att församlingen i Rom förr eller senare skulle drabbas av samma problem.

¹ Se till exempel Ernst Käsemann, *An die Römer*, Handbuch zum NT, Tübingen 1973 (s 397); eller Ernst Kuhl, *Der Brief des Paulus an die Römer*, Leipzig 1913: "Der Abschnitt ist mit Stimmung und Haltung des Briefes in allen Seinen übrigen Teilen völlig unvereinbar" (s 491).

En annan sak som är viktig när vi betraktar verserna 17-20 i deras sammanhang, resten av kapitlet, är det faktum att Paulus börjar vers 17 med ett litet ”men” (grek *δέ*). Även om *δέ* inte markerar en lika stark kontrast som det grekiska *λλά* (som också ska översättas med ”men”), är det klart att denna partikel knyter vers 17 direkt till den föregående vers 16. Efter att Paulus hade räknat upp alla de människor som han ville hälsa till i Rom, fortsätter han: ”Men jag förmanar er, bröder...”.

Kommentar

Vers 17

Paulus kommer i dessa verser med en vänlig men inträngande förmaning från en broder till medkristna bröder och systrar i Rom: ”Jag förmanar er, bröder ...”. Verbet *parakaló* betyder ordagrant ”att kalla någon åt sidan”. Ofta innebär det både ”att uppmuntra” och ”att trösta” (jfr den Helige Ande som kallas *ho paraklétos*, ”tröstaren” eller ”försvararen”, t ex i Joh 14:16). På andra ställen är betydelsen mer intensiv: ”uppfordra”, ”appellera till”, ”tillråda” eller ”bönfälla”. Det är denna inträngande betydelse vi finner här. Paulus’ förmaning är allvarligt menad och själva innehållet i förmaningen har ett djupt allvar i sig. Vi finner samma betydelse av *parakaló* i 12:1.

Det rör sig alltså inte om en vanlig uppmaning av Paulus som de troende kan välja att följa eller inte följa, som det passar dem, utan om en allvarlig och inträngande förmaning om att göra precis så som Paulus säger. För saken är mycket allvarlig och viktig.

Vad går förmaningen ut på? Paulus varnar de kristna i Rom för en fara som är mer ödeläggande än någon av dem han nämnt tidigare, nämligen för män ”som skapar splittring och blir andra till fall”. Paulus har sett hur ödeläggande splittrarna har visat sig vara i Galatien och Korint. Till synes har inte sådana lärare ännu nått fram till Rom, men Paulus vet att inte heller romarna kommer att bli skonade för ”djävulens lömska angrepp”.

Det som är typiskt för dessa människor är att de ödelägger enheten i kyrkan. De skapar splittring och ödelägger de kristnas tro. Paulus talar inte om människor med en annan politisk uppfattning eller en främmande kultur. Han talar om religiösa människor som frambär falsk lära, en lära som avviker från den lära som romarna hade tagit emot. Det gäller inte heller människor som blivit lite förvirrade i sin tankegång och som är villiga att korrigera sig själva om de görs uppmärksamma på sin falska lära. Nej, det är människor som bevisat orsakar splittring och angriper tron. Paulus tänker nog alldeles säkert på sådana som redan hade framstått som motståndare till evangeliet, som till exempel de falska lärarna som hade skapat oro i försam-

lingen i Galatien och krävde att de hednakristna skulle omskäras. Eller sådana som förnekade uppståndelsen och som blev bekämpade i 1 Korintierbrevet.

Vad förmanar han då de troende till att göra? För det första ska de ”ge akt på” dem som driver en ny och främmande lära. *Skopein* som är översatt med ”ge akt på” är en presens infinitiv som är beroende av huvud verbet *parakaló*. King James’ översättning ”mark” har lett till missförståndet att *skopéo* betyder märka eller brännmärka och man har dragit slutsatsen att så fort någon har blivit märkt eller stämplad som villolärare, skall han undvikas. Men ordet *skopein* kommer från en vanlig grekisk rot *skep/skop* som har att göra med ”att se”. Substantivet *skópos* som kommer ur samma rot, betyder ”väktare” eller ”vakt”. Verbet *skopein* betyder alltså ”hålla ett öga på, vara på vakt”. Det får oss att tänka på en väktare som står uppe på stadsmuren, skuggar ögonen med handen och spejar ut över horisonten för att se om någon hotande fara närmar sig. Paulus uppfordrar de romerska kristna till att hålla ett skarpt öga på eventuella fiender som försöker ödelägga deras tro. Presensformen anger att detta är en handling som ska fortgå hela tiden. De kristna kan inte slappna av och tänka att det finns tider då det inte behövs vakt mot villoläran.

Vilka är då dessa som de kristna ska ha akt på? Det är ”de som skapar splittring och blir andra till fall genom att gå emot den läran de har tagit emot”. ”De som skapar ...” (grek *tous poióntas*) är ett presens particip som indikerar att också detta är något som pågår hela tiden. Trons fiender ligger aldrig på latsidan. De är hela tiden upptagna med att skapa splittring och anstöt, därför måste också de troende vara på vakt.

Ordet *dichostasías* betyder ”stark oenighet” eller ”splittring”. Bilden innehåller två grupper av människor som står vända mot varandra, där den ena sidan tar parti för en sak, den andra sidan för en annan. Paulus använder samma ord i Gal 5:20, där det översätts med ”splittringar” och nämns som köttets, den onda naturens, frukter tillsammans med bl a ”självhävelse” och ”partisöndring”.

Splittring är enhetens raka motsats. I 15:5-6 har Paulus framfört bönen: ”Måtte Gud själv, som är källan till tålmod och tröst, hjälpa er till att visa enhet, efter Jesu Kristi vilja. Så kan ni enigt och samstämmigt prisa Gud, vår Herre Jesu Kristi Fader”. De som skapar splittring går rakt emot denna bön.

Ett annat resultat är att de falska lärarna förorsakar *skándala*. De ”blir andra till fall”, d v s till avfall från tron. En *skándalon* är egentligen utlösningmekanismen i en fälla. Ordet fick efterhand betydelsen ”dödsfälla”. Det är ett tämligen vanligt ord i NT och har alltid något fatalt med sig. Vi

känner igen det i vårt ”skandal”. Ofta är det översatt med ”anstöt” eller ”stöttesten”. I Romarbrevet används det på ytterligare tre ställen: 9:33, 11:9 och 14:13.

I Matteus 18 talar Jesus med stort allvar om att orsaka andliga *skändala* för de små troende: ”Men den som förleder (*skandalise*) en av dessa små som tror på mig, för honom vore det bättre att en kvarnsten hängdes om hans hals och han sänktes i havets djup. Ve över världen som förför (*tön skändalon*). Förförelse (*ta skändala*) måste komma, men ve den människa genom vilken förförelsen kommer” (Matt 18:6-7). Allt det som får en kristen att avfalla från tron eller utgör ett hinder för hans tro, är just en sådan *skändalon*. Falsk lära får allvarliga konsekvenser! Därför är apostelns förmaningar så inträngande.

Paulus begränsar inte sina varningar till en viss typ av falsk lära som fanns i Rom på den tiden. Han förmanar romarna att vara på vakt mot alla typer av villolära. Han förmanar dem att vara på vakt mot dem som går emot ”den lära ni har tagit emot”. Vi vet inte varifrån romarna första gången fått höra evangelium. Kanske var det någon av dem som var med i Jerusalem på den första pingstdagen som återvänt hem och grundat en församling i Rom. I detta brev till romarna ger Paulus en grundlig undervisning i evangeliet om rättfärdiggörelsen av tro utan laggärningar. Det är den lära med vilken kyrkan står och faller. Alla som går emot denna lära, skapar splittring och för människor på avvägar. Men det är inte bara de som förnekar denna centrala lära som Paulus har i tankarna. Alla de som orsakar splittring, utgör en fara för kristen tro och lära. I nästa vers beskriver han dessa närmare och visar varför.

På grund av den fara som sådana falska lärare representerar, förmanar Paulus de kristna: ”Vänd er bort ifrån dem!” *Ekkhínete ap’ autón* betyder: ”undvik dem!”, ”ta helt avstånd från dem!” Prefixet *ek-* i verbet intensifierar betydelsen av det: ”Vänd er helt och hållet bort från dem!” Det innebär att de inte skulle utöva någon som helst gemenskap med dem. Georg Stöckhardt skriver i sin Romarbrevskommentar:

Här står alltså Guds befallning att de kristna inte bara ska undvika falsk lära, utan också de falska lärarna, och därmed hålla sig helt skilda från sådan kyrkogemenskap där falsk lära och falska lärare blir accepterade. All unionism, som i samma kyrkliga organisation förenar sanning och falsk lära, blir i detta ord av aposteln, som är Guds ord, fördömt. Liknande förmaningar läser vi i 2 Tess 3:6; Tit 3:10; 1 Kor 5:11; 2 Joh 10.²

² Georg Stöckhardt, *Commentar über den Brief Pauli an die Römer*, St Louis, 1907, s 642.

De kristna ska undvika sådana människor eftersom de inte gör vad de kan "för att bevara friden och bygga upp gemenskapen" (Rom 14:19). Istället arbetar de för det rakt motsatta, splittring och ödeläggelse. *Ekkklínete* är ett starkt ord, men apostelns ord i Galaterbrevet visar hur allvarligt han ser på den falska läran. Han liknar den vid en surdeg som till slut genomsyrar hela degen om den inte avlägsnas (Gal 5:9, se också 1 Kor 5:6).

När det gäller de svaga bröderna, vill Paulus att de ska behandlas varmsamt. I kap 14:1 skriver han: "Den som är svag i tron skall ni ta emot utan att sätta er till doms över hans betänkligheter", och i kap 15:1 fortsätter han: "Vi som är starka är skyldiga att bära de svagas svagheter." I sådana fall ska vi visa tålmod och kärlek.

I det fall att en som är svag inte vill ta emot tillrättavisning utan håller fast vid sin falska uppfattning, är han inte längre en svag broder. I Tit 3:10 skriver Paulus: "En villolärare skall du visa ifrån dig, sedan du varnat honom en första och en andra gång." Hans vägran att ta emot tillrättavisning av Guds ord visar att han är en falsk lärare som inte vill ge upp sin uppfattning. Att avvisa honom är nödvändigt både för evangeliets skull, för andra troendes skull och inte minst för hans egen skull. Detta bortvisande ska få honom att se på sig själv och upptäcka hur allvarlig den väg som han gett sig in på är.

Vers 18

Det är inte något populärt budskap, att varna för falska lärare eller att dra sig ifrån gemenskapen med dem, i synnerhet inte i vår ekumeniska tid. Men som Paulus pekar på, är detta brytande av gemenskapen med de falska lärarna väldigt viktigt av två orsaker:

1) "Ty sådana tjänar inte vår Herre Kristus utan sin egen buk." Det är ett vanligt påstående från ekumenernas sida att enhet i läran varken är möjlig eller nödvändig. Därmed följer de sina egna lustar hellre än Herren, som sände sina lärjungar ut i världen med befallningen att lära alla folk "att hålla allt vad jag har befallt er" (Matt 28:20).

"Ty sådana..." (*hoi toióutoi*), d v s "de som skapar splittring och kan bli er till fall", är tjänare (*douleúousin*), men de tjänar inte Herren Jesus Kristus, så som de skulle ha gjort (Rom 6:22), utan "sin egen buk". Paulus använder sig här av bildspråk. Falska lärare tjänar bara sina egna intressen, och är bara upptagna av att tillfredsställa sina egna lustar. Falsk lära utgår inte från den nya människan, utan från köttet, från den gamle Adam, från människans syndiga natur.

2) Det finns en praktisk orsak till att avvisa den falska läran och läraren.

Falsk lära utgör alltid en stor fara för tron. Eller som Paulus uttrycker det: ”Med milda ord och vackert tal bedrar de godtrogna människor.” Den falska lärarna bedrar svaga människor med hjälp av milda ord (*chrestologia*) och vackert tal (*eulogia*). De kan tala så fromt att oerfarna kristna inte märker deras onda avsikter och så lätt förförs av dem. *Chrestologia* är tal som låter nyttigt och gott. Den falska läran låter inte farlig utan förnuftig och nyttig. Tänk på hur djävulen med sitt *chrestologia* gjorde sitt gift så sockersött då han bedrog Eva: ”Ni ska bli som Gud med kunskap om gott och ont” (1 Mos 3:5)! *Eulogia* har vid något tillfälle översatts med ”välsignelse”. Den falska läran kan till och med låta som en välsignelse! Ordagrant betyder *eulogia* ”fint tal”. Den falska läran låter vacker, men är helt och hållet osann. Den är ett fromt bedrägeri.

Den falska läran ”för godtrogna människor på avvägar”. *Eksapatósín*, liksom *ekklínete* i den föregående versen, har det intensifierande prefixet *ek-*. Egentligen står det ”för de godtrognas hjärtan” (*tás kardías*) vilse. Tron bor i hjärtat. ”Ty med hjärtat tror man och blir rättfärdig” (Rom 10:10). Från det vilseförda hjärtat kommer all slags synd fram (Matt 15:19). Men när Gud med sin Helige Ande och evangelium ger människan ett nytt hjärta (Hes 36:26), följer det Guds vägar. Jesus sade: ”Antingen är trädet gott och då är också frukten god, eller är trädet dåligt och då är också frukten dålig. Trädet känns igen på frukten” (Matt 12:33). Med hjälp av den falska läran gör Satan hjärtat ont. Hans mål är att skilja den troende från dennes Herre.

Den som är ”godtrogen” eller ”naiv” (*ákakos*) har inte haft någon erfarenhet av den fina form den falska läran kan anta och blir därför lätt bedragen av den. Detta ”annorlunda evangelium” (2 Kor 11:4; Gal 1:6) lyder inte så annorlunda i deras öron, i alla fall inte så annorlunda att det står i motsättning till den läran de har tagit emot. Människor som är godtrogna är tillitsfulla själar. De har ingen önskan att göra någon annan något ont, och därför väntar de inte heller att någon annan ska göra dem något ont. Dessa ”godtrogna” människor är inte speciella människor, de kan vara några av oss. Falsk lära är inte att leka med. ”Vet ni inte att lite surdeg syrar hela degen?” (1 Kor 5:6). ”Därför skall den som menar sig stå, se till att han inte faller!” (1 Kor 10:12).

Kristna ska inte upphöra med att vara på vakt, ”Ty vi strider inte mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot ondskans andemakter i himlarna” (Ef 6:12). Aposteln fortsätter i brevet till efesierna: ”Ta därför på er hela Guds vapenrustning ... Tag emot frälsningens hjälm och Andens svärd som är Guds ord” (Ef 6:13-17).

Vers 19-20

I likhet med vers 18 börjar vers 19 med *gar*. I vers 19 vill Paulus därmed förklara hur han vill att förmaningen i vers 17 ska förstås och varför han uttalat denna förmaning så skarpt och tydligt.

Paulus gläder sig över att de kristna i Rom fortfarande är trofasta mot evangeliet. Även om han känner behov av att varna romarna allvarligt, är han inte kritisk mot dem. Tvärtom berömmar han deras tro och trofasthet. Med stor generositet och entusiasm skriver han: ”Alla har hört om den lydriad ni visar och därför gläder jag mig över er.”

Men han vet att den frid som nu råder i församlingen snart kan bli ödelagd av ”dem som vållar splittring och blir andra till fall”. Han vill att romarna ska vara ”förståndiga i fråga om det goda” d v s att de också i fortsättningen står fasta i den rena, sunda läran och växer till i kunskap om den. När det däremot gäller den falska läran ska de vara ”enfaldiga” eller oskyldiga (*akeratous*), d v s opåverkade och rena. De skulle vara kloka men inte med den klokskap som orossstiftarna och bråkmakarna använde i Korint, utan med den sanna klokskapen som kan se falskheten i ögonen och samtidigt känna och älska sanningen. Apostelns ord i vers 19 påminner om Jesu ord i Matt 10:16: ”Jag sänder ut er som får mitt ibland vargar. Var därför listiga som ormar och oskyldiga som duvor.”

Falsk lära är en ond sak, ja, ett djävulens verk, en satanisk lögn. De falska lärarna som förorsakar splittring och anstöt är inte Kristi tjänare utan står i Satans tjänst, som vill ödelägga den kristnes tro och salighet.³

I vers 20 hänvisar aposteln till denne arvförande: ”Fridens Gud skall snart krossa Satan under era fötter.” Han ger de kristna i Rom den försäkringen att han som är fridens Gud inte ska ge Satan tillfälle att förstöra deras tro. Den tid ska komma då Herren ska låta Satan krossas under de troendes fötter. Där de kristna tar emot och använder den visdom Gud ger dem genom det apostoliska ordet, behöver de inte frukta för Satans offensiv i kyrkan. På den yttersta dagen ska Gud avlägsna all splittring och göra slut på djävulens gärningar för alltid och för evigt.

Intill den dagen kommer Herren Jesu Kristi nåd att vara med de troende och bevara dem.

Sammanfattning

Den falska läran är inte att leka med. Det gäller människors eviga frälsning.

³ Stöckhardt. *op. cit.*, s 642.

Därför är Bibelns förmaningar allvarliga. Vi ska hålla oss borta från villoläran. Annars kommer den att ödelägga både våra egna och andras själar. Bibelns förmaningar är inte alltid lätta att följa. Vår gamla natur vill inte alls följa dem. Men en uppriktig kristen har en önskan att följa Guds ord eftersom han vet att det är sanningen och är givet till frälsning.

Den som vill följa Guds ord blir ofta anklagad för att vara kärlekslös och sträng. Men där man är motiverad av kärlek – kärlek framför allt till Kristus och hans dyrbara ord, men också till de själar som han lidit och dött för, och som står i fara att förlora frälsningen genom falsk lära – kommer praktiserandet av kyrkogemenskap att vara evangeliskt. Det är inte alltid människor förstår det så. Men det är Herrens vilja och det är hans vilja det gäller!

Litteratur:

John F. Brug, *Church Fellowship – Working Together for the Truth*, the People's Bible Teachings, Northwestern Publishing House, Milwaukee 1996.

C. E. B. Cranfield, *The Epistle to the Romans*, The International Critical Commentary, Edinburgh 1981.

Seth Erlandsson, *Kyrkogemenskap – vad säger Bibeln?*, Stiftelsen Biblicum, Uppsala 1977.

Martin H. Franzmann, *Romans*, Concordia Commentary, Concordia Publishing House, St Louis 1968.

Curtis A. Jahn (utg.), *Essays on Church Fellowship*, Northwestern Publishing House, Milwaukee 1996.

Armin J. Panning, *Romans*, The People's Bible, Northwestern Publishing House, Milwaukee 1999.

Georg Stöckhardt, *Commentar über den Brief Pauli an die Römer*, Concordia Publishing House, St Louis 1907.

Seth Erlandsson

Kyrkogemenskap – vad säger Bibeln?

- Kan kyrkor som bygger på Bibeln praktisera kyrkogemenskap utan lärogemenskap?
- Skall vi ha enhet till varje pris?
- Går det ihop att på en och samma gång företräda Bibelns lära och stå i kyrkogemenskap med en irrlärlig kyrka?
- Vad lär Bibeln om kyrkogemenskap?

Pris 40 kr

BIBLICUMS FÖRLAG, N Stationsg 29, 287 72 Traryd
E-mail: carl-peterson@rixtele.com

Litteratur

Min kyrkohistoria

Arne Lindgren

Eget förlag 2001. 303 sidor

Arne Lindgren har bland annat varit kyrkoherde i Johannelunds församling, Linköpings stift. Boken är författarens uppgörelse med vad han anser vara mobbing från kyrkoråd och församlingspolitikernas sida. Av det skälet innehåller den många protokoll, brev och skrivelser som är inlagor i de tvister och samarbetsproblem som förekommit. Från författarens sida sedd framstår behandlingen av honom som okristlig och ren förföljelse från kyrkans och trons fiender, mot honom som försvarat den bibliska läran. Är det sant, vilket det givetvis kan vara, är det ytterst beklagligt, men boken är ju endast den ena sidans syn på saken och ska betraktas som sådan. Rent mänskligt är naturligtvis hela boken med sitt innehåll tragisk för de inblandade och deras familjer. Som utomstående kan man endast beklaga att det kan förekomma sådant mitt i den kyrkliga verksamheten. Det oavsett hos vem eller var felet ligger.

Trots allt kan boken ge ett bidrag, en sammanfattande bild av den rådande situationen inom Svenska kyrkan. Det är förenat med kors och personliga uppoffringar för den som vill vara trogen mot sin Herre i utövandet av tjänsten i hans rike. Det måste varje präst vara inställd på, men när det största motståndet kommer inifrån kyrkans eget folk, måste nog prästen tänka efter om han överhuvudtaget står på rätt ställe. Han har ju sin kallelse från kyrkans folk, dem som tagit honom till sin tjänst; det är de människorna som han ska betjäna med nådens medel, ordet och sakramenten. Tyvärr är det ofta så att de som har hand om kyrkans ledning inte är intresserade av kyrkans uppdrag. Här är ett av den före detta statskyrkans dilemman: även om hon kallar sig folkkyrka är det politikerna som ska styra enligt den demokratiska principen, majoriteten bestämmer. När därför kyrkan ska ledas av politiker som innehar uppdraget på en viss politisk uppfattning, då får prästen finna sig i att de vanemässigt omges av ett klimat som känns ovant för ett känsligt samvete. I Lindgrens fall slutade det med intriger, förtal och avsked. Här kommer *Min kyrkohistoria* att kunna ge ett bidrag till svar på frågan om vad som egentligen förändrades när Svenska kyrkan upphörde att vara en statskyrka. Det var precis vad många hoppades på. Nu

skulle människor som var hängivna kyrkans sak ta över, det politiska skulle träda tillbaka, men i Lindgrens fall förändrades ingenting.

Det måste vara smärtsamt att troget ha arbetat för en sak man trott på och så till sist bli så sviken och bedragen som kyrkoherde Lindgren anger. I en sådan situation är det mänskligt att bli desillusionerad. Man hade närt en förhoppning om att kunna åstadkomma en förändring i rätt riktning, men ser till sist sitt livsverk totalt grusat. Lindgren slutar sin bok med att tala om ”slutet på västerländsk civilisation”. Han gör det i en bilaga till ett kyrkorådsprotokoll. Det är väl föga troligt att rådsledamöterna tar hotet på allvar; de har vid det tillfället uppnått sitt mål att få iväg en tredskande kyrkoherde. Om det var samarbetssvårigheter eller trosövertygelse som inte passade in i det politiska klimatet kanske vi aldrig får veta.

Historien från Johannelunds församling i Linköpings stift är inte unik, men den kunde ha blivit det. Man kan ställa frågan, vad som hänt om de som stod på Lindgrens sida hade kallat honom till sin präst och helt enkelt tagit steget ut ur den förföljande kyrkan. Den frågan ställs inte i boken och får givetvis inte heller något svar. Det handlandet hade gett svar på en fråga, frågan om vad det egentligen var som gjorde situationen ohållbar för samarbete mellan präst och församlingsledning.

Min kyrkohistoria är inte endast ett dokument över en folkkyrkas dilemma utan också över mänskliga misslyckanden. Folkkyrkan som berömmar sig av att ha så högt till taket att hon ska rymma alla inom sitt hägn, men som under inga omständigheter kan tänka sig någon med en uppfattning som går emot trenden. I denna intressesfär kommer den enskilda människan lätt i kläm och har svårt att göra sin röst hörd. Då är det enklast att bara tuga, som de allra flesta gör och den som likt Lindgren vågar avvika får räkna med att bli nertrampad. Bättre än så är inte den västerländska civilisationen. Ett kyrkorådsmöte i Johannelunds församling, i Linköpings stift under biskop Lönnebo, är inget undantag. I detta församlingsråd kan man enligt Lindgren ”ha präster som ett slags gisslan för att ge kyrklig legitimitet åt för övrigt helt kommunala sammanträden”.

Kanske kan *Min kyrkohistoria* till sist bidra till ett svar på frågor som hur kunde det bli så fel, hur kunde klimatet i den varma folkkyrkan bli så bister? Kanske den kan ge svar på frågan hur det *inte* ska gå till i en kyrka. Jesus gav sina lärjungar befallning om att göra alla folk till sina lärjungar och inte till kyrkopolitiker. De förstnämnda finns det alldeles för få av, de senare alldeles för många av. Det kan vi i alla fall lära oss av *Min kyrkohistoria*.

AS

Utblick över samtiden

”Mer hopp än fruktan”!

I nr 23/2001 av *Göteborgs Stifts-Tidning* (GST) kan man under rubriken Blickpunkten läsa följande: ”I dagarna har det utkommit en på flera sätt betydelsefull bok. Den heter ’... att i allt bekänna Kristus’ och återger den gemensamma deklarationen (GD) mellan de lutherska kyrkorna och den romersk-katolska kyrkan om rättfärdiggörelseläran. Volymen innehåller dessutom företal av ärkebiskop KG Hammar och den katolske ärkebiskopen Anders Arborelius. Eftersom detta faktiskt är en gällande överenskommelse som Svenska kyrkan har deltagit i så bör också så många som möjligt och först prästerna i Svenska kyrkan ta del av innehållet”.

Av själva artikeln får man inte veta så mycket om vad boken innehåller, men man kan av bokens rubrik ana sig till vad det handlar om. Det har ofta varit den falska lärans undanflykt att tala om det ”väsentligaste” eller ”centrum” när den verkliga läran ska döljas. ”Att i allt bekänna Kristus” låter ju fromt och det är alltid någon som låter sig förföras av floskler som till intet förpliktar. Den som hyser minsta fruktan inför hotet från romersk lära kan inte annat än förskräckas när han hör en gemensam deklaration även om den bär en vilseledande titel.

Tekniken att använda ord och fraser hämtade ur ortodoxins historia och t ex tala om ”nåden allena” kan under inga omständigheter imponera på lutheraner som vant sig vid hur de romerska teologerna gett ord och uttryck ett helt annat innehåll. Artikelförfattaren medger att det finns, ”många som menar att *nåden* fortfarande uppfattas på väsentligt olika sätt av katoliker och lutheraner”. Det vore nog klokt att klargöra ordens betydelse innan man undertecknar deklarationer av vilket slag det vara må. De ”lutherska” kyrkor som undertecknat denna deklaration kan endast betraktas som sådana till namnet. Att överhuvudtaget sätta sig vid förhandlingsbordet och utarbeta en gemensam deklaration med kyrkans och trons fiender har psalms ord emot sig. ”Salig är den ... som inte sitter där bespottare sitter, utan har sin lust i Herrens undervisning ...” (Ps 1). Nu är det inte denna deklaration om rättfärdiggörelsen som förpassar dem till området utanför de lutherska kyrkorna utan om möjligt något ännu allvarligare. Det ligger längre tillbaka i tiden, nämligen i förnekelsen av Skriftens auktoritet, inspiration och ofelbarhet.

Beviset för detta faktum är det mest sorgliga i hela affären, att alltsammans har passerat utan något egentligt motstånd från sådana kretsar där man kunde väntat sig opposition och högljudda protester. Är det verkligen så att ingen längre bryr sig om vad som läres och överenskommes med den romersk-katolska kyrkan? När artikeln i GST avslutas med slutsatsen att, ”den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran inger hopp mer än den skapar fruktan” visar det om något hur svagt intresset är för den lära med vilken kyrkan står eller faller! Vad skulle det kunna vara som ger ett sådant bidrag till hopp? Ja, enligt artikeln skulle det vara att det i den romersk-katolska kyrkan finns en något strängare uppfattning i vissa etiska frågor. Nu vet vi, att inte ens detta är en tes som gäller: påven ville framstå som etikens väktare genom att stänga dörren för biskop Hammar men efter påtryckningar öppnade han och välkomnade honom. Det var vad den etiken var värd.

Vi vet också att ingen etik kan bygga en kyrka. Kyrkans etik ska vara en frukt eller ett resultat av tron och bekännelsen. Den romersk-katolska kyrkans etik blir därför ett resultat av den tradition som i Tridentinska konciliet beslut uttalar fördömsedomen över dem som bekänner sig till den biblisk-lutherska rättfärdiggörelseläran. Ingen hade så starka etiska krav och stränga levnadsregler som fariseerna och ändå varnar Jesus för fariseernas och sadduceernas surdeg. Det är inte endast GD som inger fruktan, verklig fruktan, utan också det ointresse som föreligger hos dem som skulle bevaka läran och bevara hoppet. Inte ett hopp som kommer från den romersk-katolska kyrkans etiska ståndpunkt, utan ett hopp som kommer genom tron på Guds Son såsom världens Frälsare. Ett hopp som kommer genom Tron allena, Nåden allena och Skriften allena.

AS

Konkordieformeln på danska

För första gången i historien ska det komma en dansk översättning av Konkordieformeln. En översättningskommitté är i gång med att översätta denna viktiga lutherska bekännelseskraft till danska. I motsats till Svenska Kyrkan har aldrig Konkordieformeln varit en officiell bekännelseskraft i den danska folkkyrkan. Av kyrkopolitiska skäl antogs aldrig Konkordieboken i Danmark och Norge som var i union under reformationen. Den dansk-norske kungen Fredrik II stod under starkt inflytande av Philip Melanctons senare läroavvikelser. Eftersom inte minst Konkordieformeln tar kraftigt avstånd från den sk ”phillipismen”, blev Konkordieformeln blankt avvisad av Fredrik II. Han gick så långt att han brände det exemplar av skrif-

ten som han fick sig tillsänt och utfärdade förbud mot att använda Konkordieformeln i Danmark-Norge.

Under det att Norge fått flera översättningar av Konkordieformeln – den första kom ut 1866 och gjordes av telogiprofessorerna Caspari och Johnson – har den i Danmark endast betraktats som en stridsskrift av mindre värde och inte som en luthersk bekännelseskrift. Därmed kan man utan överdrift säga att begreppet ”lutherdom” har varit mer flytande och obestämt i Danmark än i något annat av de nordiska länderna. Det är därför ett litet stycke kyrkohistoria som skrivs när en grupp konservativa lutheraner nu har för avsikt att ge ut detta så betydelsefulla lutherska lärodokument på danska.

Arbetet stöds av den amerikanska stiftelsen Lutheran Heritage Foundation och i översättningskommittén sitter bland annat Jais H Tinglund, som är pastor i Den evangelisk-lutherske Frikirke, och Nils Ove Vigilius ledare för Dansk Bibel-Institut. Den sistnämnde säger bl a till *Kristeligt Dagblad*, 23 feb i år: ”Jag ser gärna att Konkordieformeln fick präglad danskt kyrkoliv ... Mycket få vet idag vad verklig lutherdom handlar om. Därför kunde det vara på sin plats med en debatt om fundamentala lutherska skrifter.”

Vi hälsar en dansk översättning av Konkordieformeln välkommen och uttrycker vår förhoppning om att den må föra till större medvetenhet i vårt nordiska grannland om vad evangelisk-luthersk teologi innebär. Konkordieformeln är kanske den av de lutherska bekännelseskrifterna som klarast uttrycker den biblisk-lutherska läran. Därför kommer ett ödmjukt studium av denna skrift att föra fram till större klarhet om de mest centrala bibliska trossanningarna. Inte bara i Danmark utan också i resten av Norden bör de lutherska kristna uppmuntras till ett förnyat studium av Konkordieformeln.

EE

Konkordieboken på lettiska

En annan kyrkohistorisk begivenhet på luthersk mark är att hela Konkordieboken nu finns på lettiska. I flera år har en grupp lutherska präster och teologer, knutna till Augsburg-institutet i Riga, arbetat med denna översättning. Huvudansvariga har varit pastorerna Ilars Plume och Ugis Sildegs. Båda är präster i Den konfessionella lutherska kyrkan i Lettland, en liten bibeltroende luthersk kyrka som bl a står i kyrkogemenskap med Lutherska Bekännelsekyrkan i Sverige och Norge och Wisconsin-synoden. Översättningen av Konkordieboken till lettiska har bl a fått ekonomiskt stöd från Wisconsin-synodens Multi-Language Literature Fund och dessutom av Lutheran Heritage Foundation.

Pastor Sildeggs skriver : ”Även om Lettland har varit ett lutherskt land, är det första gången i historien som hela Konkordieboken föreligger på lettiska. Tidigare fanns endast Luthers lilla katekes. Vi kallar inte vår utgåva för Konkordieboken, utan *Enighetsboken* ... Vi hoppas att den ska utgöra grundval för enighet mellan alla sanna lutheraner i Lettland.”

Den lettiska utgåvan innehåller bl a ett längre förord av pastor Gundars Bakulis, ledare för Augsburg-institutet, där han ger ett historiskt perspektiv på förståelsen av boken. Hans slutsats är att utan enhet i den lutherska läran, såsom den presenteras i de lutherska bekännelseskriterierna, finns det ingen framtid för den lutherska kyrkan. Och liksom under reformationen måste vi idag säga Ja till Guds ords sanningar och Nej till alla villoläror – både gamla tiders och moderna heresier.

EE

Stanna kvar eller utträda?

Hur ska de troende förhålla sig till läroupplösningen och den liberala utvecklingen inom folkkyrkorna? Ska de stanna kvar och fortsätta kämpa eller ska de utträda? Detta är en fråga som allt fler konservativa och ärliga kristna ställer sig. Börre Knudsen, som är biskop i den så kallade ”Frie norske kirke” (också kallad ”Strandebarm prosti”), förmanar i en intervju med tidningen *Norge I DAG* alla troende till att inte anmäla sitt utträde ur den norska statkyrkan. Han hävdar att en präst som uppmanar de troende att lämna statskyrkan inte är en rätt herde, utan en lejd herde. Ett utträde innebär att man avskriver sig ansvaret. De troende ska fortsätta med att stå kvar och föra kampen mot villoläran inifrån, hävdar Knudsen.

En tidigare präst i Den norska kyrkan, Stein Henriksen, gör ett kraftigt genmäle mot Börre Knudsen i ett inlägg i *Norge I DAG* den 10 maj i år. Henriksen har själv utträtt från Den norska kyrkan efter trettio års prästtjänst. Han går kraftigt tillrätta med dem som hävdar att det är fejt att lämna kyrkan och fly från ansvaret. Henriksen kallar Den norska kyrkan en ”lögnkyrka”, och han ger Knudsen beröm för att han har kämpat emot många av de liberala tendenserna i kyrkan och alla undanglidningarna på det moraliska området. Men samtidigt ställer han stora frågetecken inför Börre Knudsens egna läroupfattningar. Henriksen skriver:

Allt det som här är omnämnt, går Börre Knudsen emot, samtidigt som han har kämpat mer än de flesta mot fostermord. Men om Börre Knudsen och de som följer honom i Strandebarmprostiet kan klara av att inte bli påverkade i Den norska kyrkan, tror jag knappast att alla kan det. Och det finns mer att säga om Den norska kyrkans avfall.

Kort vill jag bara nämna undertecknandet av den *Gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelsen* med den Katolska kyrkan, som bevisat att Den norska kyrkan inte längre är en luthersk kyrka, utan tagit ett långt steg mot den romerska kyrkan. Detsamma kan sägas om *Porvooförklaringen och Porvoo-samarbetet*¹. Dessutom tillkommer förpliktelsen till *Leuvenbergkonkordien*.²

Eftersom Den norska kyrkan har anslutit sig till dessa deklARATIONER, är också dess medlemmar med i de tillhörande sammanhangen. Vad ska Börre Knudsen säga om detta? Jag menar att det finns verklig orsak till denna fråga, eftersom hans underskrift fortfarande står under *WestminsterdeklARATIONEN*.³ Underskriften står där på vägnar av Strandebarmprostiet och knyter detta till *SKG*⁴ i Norge och *Forward in Faith*⁵ i England, grupperingar som kan karaktäriseras som präglade av katolska element.

Börre Knudsen ska ha berömmelse för att han vågat kämpa en osviktig kamp för det ofödda barnet i moderns liv. Likväl är vi överens med Stein Henriksen när han går till rätta med honom om fortsatt statskyrkomedlemskap. Med sitt fortsatta medlemskap i en villolärande kyrka ger han de troende ett dåligt vittnesbörd. Även ett medlemskap är en form av vittnesbörd. En kyrkoledare som ger ett falskt vittnesbörd bär ett mycket stort och tungt ansvar. Han bär ansvaret för att många vanliga troende människor blir påverkade av den falska lärans surdeg.

EE

Nej till den liberala teologin i Östeuropa

Efter kommunismens fall har Östeuropa översvämmats av allsköns sekter och kyrkosamfund som vill missionera och föra ut sina villfarelser till de östeuropeiska folken.

I tidsskriften *Banner* (Nr 1/2001) som utges av ”Thoughts of Faith” – en missionsorganisation som tillhör Evangelical Lutheran Synod – skriver biskop Vyacheslav Horpynshuk i Den ukrainska lutherska kyrkan, en mycket allvarlig artikel där han tar upp det stora problem som inte minst den libe-

¹ Ett formellt samarbete mellan Lutherska Världsförbundet och den anglikanska kyrkan som bygger på Porvoo-deklARATIONEN.

² Ett dokument från 1973 som ligger till grund för kyrkogemenskap mellan lutherska och reformerta kyrkor.

³ Westminster-deklARATIONEN är en enhetsdeklARATION från 1994 undertecknat av representanter för de konservativa brittiska anglikanerna och lutheranerna från de nordiska länderna. Bland undertecknarna står bland annat Börre Knudsen, Strandebarmprosti, och Maud Lundin, Svenska Kyrkans Fria synod. DeklARATIONEN kan läsas i sin helhet på www.skg.no.

⁴ Samråd på kyrkans grund – en gemenskap av präster inom Den norska kyrkan som har arbetat för förnyelse av kyrkan.

⁵ En proteströrelse inom *Church of England*, upprättad 1992 i protest mot att kvinnor i fortsättningen skulle ordinerats till prästtjänst.

rala teologin utgör. Eftersom vi anser innehållet i artikeln vara så viktigt återger vi en större del av den här:

Det tidigare Sovjetunionen, slavdrivaren av många nationer, var ett land som existerade under förutsättningen att det inte fanns någon gud. I 70 år utstod otaliga troende hån och diskriminering från myndigheternas sida. Ja, det var egentligen mycket värre än så. Dessa trofasta män, kvinnor och barn blev förföljda på grund av sin tro på Kristus. De blev angivna och deporterade, arresterade och bortförda i exil, fängslade, torterade och dödade. Trots Satans och hans anhängare, Lenins och Stalins kraftigaste ansträngningar, förmådde de inte utrota kristendomen från det tidigare Sovjetunionen.

Med tiden började detta onda imperium spricka sönder och falla samman och 1991 upplöstes det fullständigt. Många länder och millioner människor blev plötsligt befriade från år av fysiskt och andligt slaveri. Som ett försök att fylla det andliga tomrum som uppstod efter kommunismens fall, strömmade många kyrkor och religiösa grupper in i dessa frigjorda länder. Dessvärre förkunnade många av dessa grupper ett budskap som var genomgående förstört av liberala läror, som praktiskt taget förnekade det sanna evangeliet om frälsning av nåd allena genom tron på Kristus, vår Frälsare.

Lyckligtvis är liberala lutheraner i färd med att mista sitt inflytande i öst – och centraleuropa. Det är inte alls märkligt att så sker. Ukrainare och vitryssar, som länge har varit offer för förtryck inser att dessa grova liberala uppfattningar inte är vägen till frälsning, utan leder endast till fördömelse. Varför skulle någon tänkande människa vilja byta ateismens falskhet mot liberalismens lögn? Liberala kyrkor som förkunnar att äktenskapsbrott inte är farligt och som uppmuntrar till homosexualitet eller mord på oskyldiga, ofödda barn, kan inte accepteras av sant troende. De sant troende i dessa länder hungar istället efter Guds sanna ord, kunskapen om att vi alla är syndare, men mest av allt efter syndernas förlåtelse och den eviga frälsningen genom Jesus Kristus.

Genom de välsignelser som Herren har skänkt arbetet i Den ukrainska lutherska kyrkan, har många själar blivit frälsta. Det betyder emellertid inte att Den ukrainska lutherska kyrkan kan slå sig till ro med vad man har gjort. Liberalismens hot är fortfarande närvarande och närmar sig våra gränser. Liberalismen är en frestande filosofi, särskilt för de sårbara, de självupptagna och de korrupta, eftersom den uppmuntrar till och rättfärdigar synd.

Liberalismen springer fram från människans syndiga sinne och därför är den ett hus byggt på sand. Herren säger: ”Den som hör dessa mina ord och gör efter dem, han liknar en förständig man som byggde sitt hus på klippan. Regnet öste ner, störtfloden kom och vindarna blåste och kastade sig mot det huset. Men det föll inte, eftersom det var grundat på klippan. Men den som hör dessa mina ord och inte handlar efter dem, han liknar en dåre som byggde sitt hus på sanden. Regnet öste ner, störtfloden kom och vindarna blåste och slog mot det huset, och det föll samman och dess fall var stort” (Matt 7:24-27).

EE

GÅVOREDOVISNING

Stiftelsen Biblicum januari – juni 2001

L. Larsson, Fotskäl 75 kr, H. Öhman, Visträsk 175, A. Sandström, Tavelsjö 375, O. Österbacka, Vasa 175, T. Welde, Håvik 885, C. Olofsson, Bergsjö 75, B. Jones, Avesta 175, H-O. Petersson, Landsbro 100, H. Josefsson, Ulricehamn 500, F. Westerberg, Rognäs 25, B. Larsson, Luleå 33, J. Lindqvist, Iskö 20, S. Björkman, Piteå 100, L. Gahrn, Mölndal 25, H. Djurberg, Solna 250, R. Honnér, Helsingborg 75, R. Karlsson, V. Frölunda 75, S. Brandal, Avaldsnes 885, F. Woss, Partille 100, Onämnd 175, Till David Svenssons minne av U & C. Petersson 300, J. Tunviken, Örebro 400, U & M. Mitts, Vasa 110, R. Lindmark, Vännäs 250, J. Stokkeland, Krokstadelva 100, Fam. Edvardsen, Ålgård 500, N-G. Svensson, Kristdala 60, H. Brobäck, Göteborg 200, E & K. Waljö, Värnamo 875, N. Hedkvist, Piteå 125, I. Johansson, Sölvesborg 100, A. Lindman, Göteborg 125, C. Olofsson, Bergsjö 252, S. Brandal, Avaldsnes 155, L. Nygren, Granö 500, S. Gullaksen, Stavanger 200, E. Larsson, Råneå 300, J. Malm, Kungsbacka 5.000, H. Englund, Tibro 50, Kollekt Heliga Tref. förs. Göteborg 2.000, Till V. Jonassons minne av R. Lindmark, Vännäs 500, I. Öberg, Piteå 257, P.A. Drablös, Avaldsnes 500.

Summa 17.157:– kr.

Gratispridning januari – juni 2001

M. Engvall, Kågeröd 100, G. Thornström, Karlskrona 25, S. Dergård, V. Frölunda 125, B. Jones Avesta 125, J. Söderberg, Rønne 52, L. Mæland, Bremnes 885, N.G. Svensson, Kristdala 100, A. Lindman, Göteborg 50, J. Faner, Halmstad 50, E. Larsson, Råneå 200, S. Erlandsson, Norrköping 300, H. Djurberg, Solna 125, A. Thor, Örebro 21, S. Lund, Göteborg 275, L. Sjölund, Piteå 100, H. Brobäck, Göteborg 75, E. Engdal, Trollhättan 175, J. Rättö, Skokloster 200, R. Lindmark, Vännäs 125, O. Ahlström, V. Frölunda 75, P. Tiri, Oulu 75, E. Sjöberg, Nordmaling 55.

Summa 3.313 :– kr.

Varmt tack för gåvorna.

**Biblicum på internet:
www.biblicum.org**

Vädjan om hjälp

■ Vi väddjar till alle som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Postgiro Sverige 15 23 35-6
Bankgiro Norge 7877.08.15400
Leonia Finland 800054-1094992

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblick tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkargatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N. Stationsg. 29, 287 72 Traryd
Tel 0433/62580. E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Biblicum på internet: www.biblicum.org